

Plejeplan for Møllebakken Kalundborg

Kalundborg kommune 2021

Indhold

Indhold.....	2
Baggrund.....	3
Møllebakkens beliggenhed og karakter.....	4
Møllebakkens historie - syntese	6
Flora og Fauna	10
Fredninger og ejerforhold.....	13
Fredet område	13
National beskyttelse, Fredskov	13
Ejerforhold	14
Møllebakkens rolle i byens forsyning af parker og byrum	15
Værdifuldt kulturmiljø og turisme	15
Differentiering i byens forsyning af parker og byrum.....	16
Møllebakken – er det formelle anlæg og den robuste legepark.....	18
Mål for parkens udvikling	19
Plejeforslag	23
Stier	23
Belysning	25
Inventar.....	28
Møllebakken som udflugtsmål.....	29
Adgange	38
Kampestensmuren langs Møllebakken	39
Pleje af grønne elementer og delområder.....	40
Oversigt over standardpleje	48
Oversigt over plejetiltag	49

Baggrund

Denne pleje- og udviklingsplan for Møllebakken i Kalundborg tager afsæt i Fredningsnævnets kendelse af 16. august 2007. Af denne kendelse fremgår det, at Kalundborg Kommune er forpligtet til at udarbejde en plejeplan for det fredede område, der skal fastsætte den fornødne pleje i henhold til at opfylde fredningens formål. 'Planen skal redegøre for de plejeforanstaltninger og anlægsarbejder, som påtænkes udført i de følgende højst 5 år, og for eventuelle begrænsninger i almenhedens adgangsret.'

Pleje- og udviklingsplanen kommer med retningslinjer for den fremtidige pleje af Møllebakken. Plejeplanen sigter mod at sikre og udvikle de naturmæssige, landskabelige og rekreative muligheder i det fredede område.

Den første plejeplan blev vedtaget af Teknik- og Miljøudvalget i 2016.

I denne revision fortsættes arbejdet med at renovere og styrke grundelementerne i parken, så Møllebakken kommer til at fremstå både indbydende og oplevelsesrig. Den vigtige klarlæggelse af biologisk/botaniske værdier er foregået i samarbejde med Hans Guldager Christiansen og Carsten Clausen og denne plejeplan er tilrettet for at understøtte disse værdier. Der arbejdes i den kommende periode med at fremhæve de kvaliteter og kulturspor, der gør Møllebakken til noget helt særligt i byens samlede udbud af grønne områder, samt med at styrke oplevelsesværdi og formidling i parken.

Når der arbejdes med et anlæg af historisk værdi, er det vigtigt, at klarlægge hvilke historiske elementer der kendes i anlægget, så det kan vurderes om disse skal renoveres, reetableres, slettes eller nytænkes i parkens løbende pleje og udvikling. Afsnittet omkring Møllebakkens historie er derfor udvidet væsentligt i denne udgave af plejeplanen og blevet udskilt i et selvstændigt bilag 'Møllebakkens historie', der kan ligge til grund for den videre formidling. Den historiske gennemgang er skrevet med hjælp fra Ulla Hørslev Kalundborg Lokalarkiv, Palle Bruun Olsen, Anders Hjorth-Jørgensen og Grete Tvedegaard.

Revision af plejeplan

Plejeplanen kan revideres, når plejemyndigheden, Kalundborg Kommune, finder det nødvendigt, dog mindst hvert 5. år. Plejemyndigheden skal give grundejerne, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet lejlighed til at udtale sig om plejeplanen. Uenighed om planens indhold forelægges fredningsnævnet til afgørelse. Derudover kan grundejer, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet anmode fredningsnævnet om at tage plejeplanen op til drøftelse.

Møllebakkens beliggenhed og karakter

Midt i Kalundborgs centrum ligger Møllebakken med direkte adgang fra byens hovedgade fra Solskinspladsen ad Møllebakketrappen. Det 36 m høje bakke- og græsdrag er resultatet af storebæltsgletsjeren, der i slutningen af sidste istid skubbede bl.a. Røsnæs sydkyst op til de dramatiske bakker, der nu udgør Kalundborg Fjords nordside. Byen er siden vokset op omkring bakken, der er bevaret som en bypark på 9,6 hektar.

Skråfoto, kortforsyningen.dk

Møllebakken er i dag et offentligt, rekreativt område med skov, græsarealer med store træer og kratbevoksede skrån timer. Den dag i dag er det på Møllebakken, at cirkus slår teltet op. Der er 1. maj møder, cykelløb, intimkoncerter og sommerteatret eksisterer stadig i bedste velgående, som det har gjort det siden 1890'erne. I dag er det KAT – Kalundborgegnens Amatør Teaterforening - der står for løjerne, som nu foregår omkring amfiteatret 'Gryden'.

Den høje placering over byen, med mulighed for lange udsigter specielt mod syd, men også indrammede kikker mod øst og vest, er en særlig landskabelig kvalitet ved parken. Særligt udsigten mod syd over byens tage, havnen og fjorden mod Asnæs er storslået.

Plateauet på toppen af bakken og de fladere skrån timer fremstår med græs under store træer. Grupper af buske fungerer som rumlige opdelinger og markerer stiernes forløb. En bred stentrapp e fører fra området ned i byens hjerte og hovedstrøg, Kordilgade.

Parken fremstår som et eksempel på en klassisk bypark fra slutningen af 1800-tallet. Datidens lystanlæg blev anlagt med svungne spadserestier og en varieret beplantning af smukke, ofte eksotiske træer og blomstrende buske. Langs stierne var der strategisk placerede bænke til at hvile benene og nyde naturens rene luft - og ikke mindst udsigten.

Byparken kan opdeles i hovedområder som vist på fig. 1.

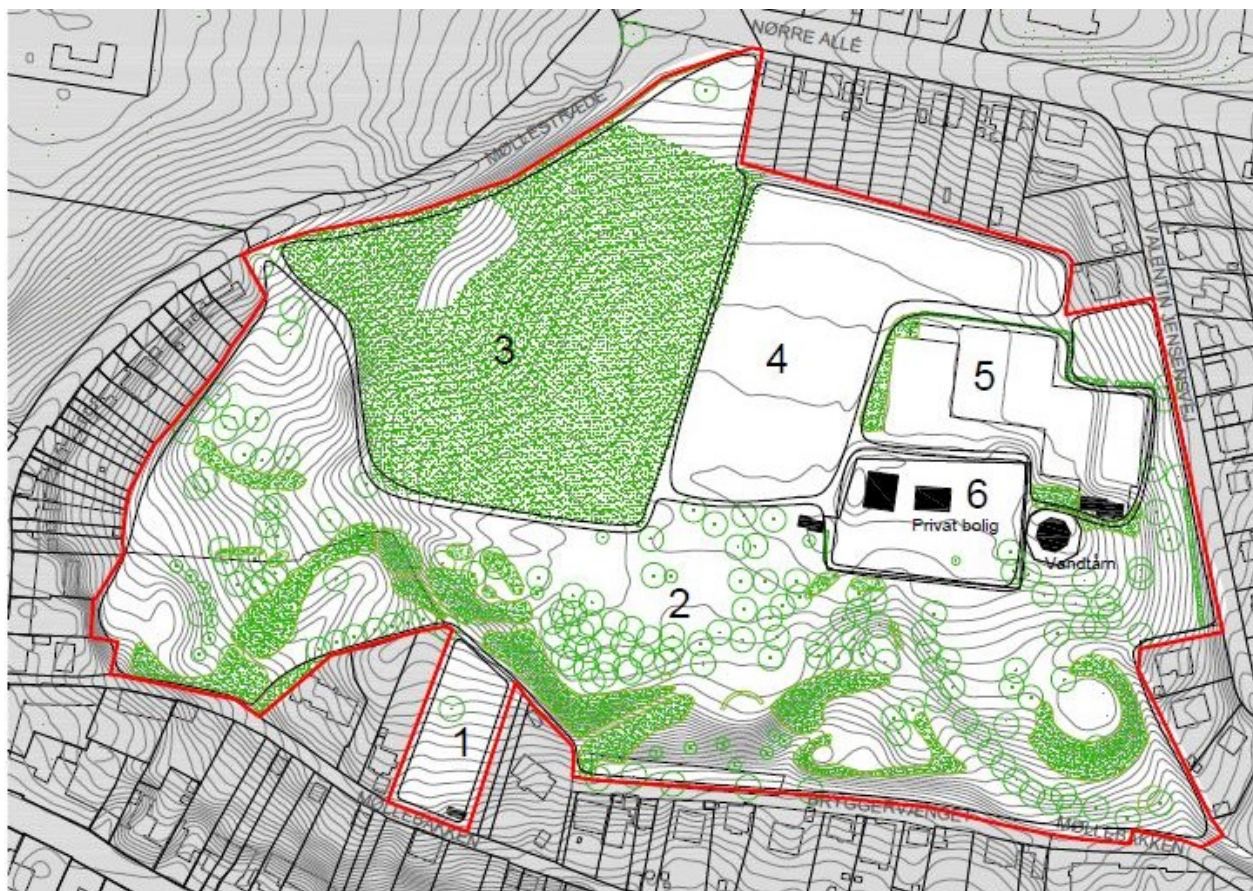

Fig.1 Parkens hovedområder - Rød streg: plejeplanens afgrænsning. Hovedområder. 1: Hovedindgang 2: Park 3: Fredsskov 4: Cirkusplæne 5: Tennisområde 6: Privat bolig

Byparkens hovedindgang (1) er det skrånende ankomstområde med forbindelse via Møllebakketrappen til Kalundborgs hovedstrøg, Kordilgade. Herfra er der adgang til parken (2) der breder sig ud på bakken til begge sider. I den nordvestlige del af området ligger Skoven (3). Ved parkens højeste punkt ligger vandtårnet, cirkusplænen (4) og tennisområdet (5). Her ligger også en private bolig, hvor der tidligere lå en møllergård (6). I denne del af parken lå møllebakkepavillonen fra 1892-1931 og senere det nu nedbrændte diskotek, der indgik som en integreret del af den offentlige park. Nu ligger et nyopført parcelhus på stedet og vidner om historiens gang, men uden sammenhæng til parkens offentlige anvendelse i øvrigt.

Møllebakkens historie - syntese

I parken findes kulturspor fra mange perioder. De første 500 år med erhverv som landbrug, vindmøller, garvere, rebslagere, grusgravning og nyttehaver for de omkringliggende ejendomme, de næste godt 150 år som lystanlæg og ramme om mange af byens kulturelle begivenheder.

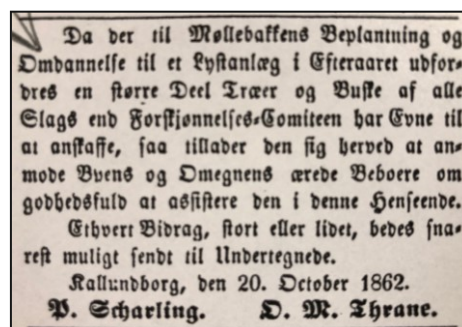
Tv.: Maleri af stubmølle og reberbane, A.E. Kieldrup, 1847. – Th.: Udsigt over Vor frue Kirke fra Møllebakken, Christian Eckardt 1899, begge malerier tilhører Kalundborg og Omegns Museum.

Lokaliteten Møllestræde nævnes så tidligt som i 1442, så vi ved, at der på dette tidspunkt var møller på Møllebakken. De første møller menes at være rejst allerede mellem 1250 og 1300¹. I 1700-tallet var byens profil dels domineret af Vor Frue Kirke og dels af 7 store vindmøller på den dengang træløse og forblæste 'Rugbanke' eller 'Rugbjerg' - navnet genfindes stadig i 'Rugbjerg Allé'.

Samtidig med at møllerne efterhånden flyttes til andre lokaliteter blomstrer en ny epoke – 'den romantiske periode', hvor naturen opfattes som det gode, uspolerede og oprindelige som mennesket bør vende tilbage til. Guldaldermalere som Lundbye maler og idylliserer det vilde landskab, som er i gang med at blive fortrængt af hedeopdyrkning, inddæmning, byggeri og landbrugets intensivering. I det bedre borgerskab er der overskud til at tænke på behovet for rekreation og frisk luft som modvægt til stanken fra gadernes åbne kloakker, røgen fra de kulfyrede fabrikker og støvskyerne fra landevejenes grus.

Disse tanker kom til Kalundborg i 1830'erne, hvor en kreds af visionære borgere i 'Kalundborg Forskønnelsesforening' omdannede Møllebakken fra erhverv til lystanlæg i datidens foretrukne stil 'Den engelske landskabshave'.

Anlæggelsen skete i små skridt, ved et kontinuerligt og målrettet arbejde gennem en periode på godt 100 år, hvor mere og mere areal blev tilplantet og omdannet til park. Udviklingen skete under forskellige formænds ledelse og mange har løbende bidraget til parkens udtryk. Arbejdet udførtes blandt andet ved at indbyde borgerne til at bidrage med planter og arbejdskraft.

¹ Kr. J. Højberg, Jul i Kalundborg 1964, Kalundborg Lokalarkiv

Parken nåede sin nuværende udstrækning i 1930'erne, hvor idrætsarealer og tennisbaner blev tilføjet parken.

Parkens tætte beplantning og mange stier i 1968

T.v. Møllebakkepaviljonen, ca. 1905.

T.h. Møllebakke-trappen ca. 1940, byens stolthed og afbilledet på utallige postkort.

Under parkens græstæppe ligger en mosaik af stier fra forskellige perioder. Den unge park havde et tæt netværk af spadserestier adskilt af prydplæner og tæt beplantning af blomstrende busketter og unge træer.

Beplantningens naturlige dynamik har gennem tiden ændret parkens udtryk. I den modne park er der nu smukke, gamle træer i rolige græsrum, med kun få tilbageværende og næsten udlevede busketter. Parken har således udviklet sig dynamisk efter skiftende tiders æstetik, budget og brug.

Læs flere detaljer omkring Møllebakkens historie i bilaget 'Møllebakkens Historie'.

Renovering - rekonstruktion eller nytænkning?

Møllebakken er primært anlagt i stilarten 'Den engelske landskabshave', hvor naturens bløde linjer efterlignes i stier og beplantning og der sigtes mod at opnå de mest optimale perspektiver og rumforløb når man sidder eller færdes i parken. Samtidig anvendes interessante fikspunkter som udsigt, blomster, bænke, skulpturer eller bygværker til at lede den besøgende rundt i parken.

En undtagelse herfra er ankomstrummet, som er anlagt i 'Den arkitektoniske stilart', med en symmetrisk akse i forlængelse af Møllebakketrappen. Selv om landskabshaven var fremherskende i perioden, blev der ofte etableret arkitektoniske blomsterhaver, og disse dannedes gerne over italienske renæssancemotiver, med symmetri, akser, fikspunkter, trappeanlæg, lange blomstrende rabatter og markering af hjørner med tilklippede elementer.

De tilbageværende historiske spor i parken bør i videst mulig udstrækning bevares. Få enkelt-elementer har haft så høj en kvalitet, at de lægger op til at blive rekonstrueret præcist som de så ud. En stubmølle, en maurisk pavillon eller en reberbane, ville være spændende og fortællende historiske elementer, men er for omkostningstunge for nutidens parkbudget. Derimod kan de basale kvaliteter i parken trækkes frem på nutidige og driftsvenlige måder.

Den rige kulturhistorie giver mulighed for at synliggøre og formidle en række forskellige emner i parken og dermed give nye muligheder for kulturelle oplevelser, leg og læring. Emnerne kan være møllehistorie, rebslageri, Kalundborg Forskønnelsesforening, kulturlivet omkring møllebakkepavillonen og teaterhistorie, amtsudstillingen, geologi, flora og fauna og de mange kunstnere som gennem tiden har portrætteret Møllebakken.

Landskabshaven

Plejen skal sigte mod at bevare og styrke den landskabelige parks kvaliteter. Det er både de fantastiske udsigter, det markante terræn og rumforløb med vekslen mellem åbne græssletter og rammer af velvoksne træer. De grønne rammer, der skal skærme mod byens uro, er dog flere steder i opløsning og renovering/ genplantning af de grønne rammer omkring parken bør prioriteres højt.

Flere solitære træer – både hjemmehørende og eksoter – kan indplantes med tanke på at styrke oplevelsesværdien og vekselvirkningen mellem åbne og lukkede rum og rumforløb med fantastiske udsigter. I busketter bør der primært anvendes hjemmehørende arter eller gamle danske kulturarter, der giver læmuligheder og værdi for fugle og insekter.

Derudover er det vigtigt at renovere parkens basiselementer som stibelægning, trapper, inventar og belysning så de udtrykker kvalitet og velholdthed.

Det arkitektoniske anlæg ved hovedindgangen

På 'Tripadvisor' kan man læse, at mange gæster, efter at have forceret Møllebakketrappen, vender om, når de når til parkens hovedindgang og dermed aldrig når op på det øverste plateau og ser parkens største kvaliteter.

Det skyldes, at parkrummet ved hovedindgangen er nedslidt og tømt for sit tidligere indhold. Samtidig virker mindestenen, beplantningen omkring denne og placeringen af bænke på tværs som en fysisk og visuel barriere for det videre forløb ind i parken. En renovering vil fremme at flere gæster drages ind i parken og får mulighed for at opleve parkens øvrige kvaliteter. Fikspunkter kan anvendes til at lede parkgæsterne rundt i parken.

Der er i den historiske gennemgang ikke fundet fotos af parkrummet ved hovedindgangen. Det peger på, at dette rum, trods tidligere siddepladser og rosenhave, ikke har haft en høj arkitektonisk kvalitet. Der er derfor frihed til at nytænke haverummet og hvordan den stærke akse fra Møllebakketrappen trækkes op gennem rummet på en ny måde. Det skal ske med et formsprog, materialer og historiske referencer der passer til konteksten.

Et højere plejeniveau bør koncentreres om parkens adgange, specielt Møllebakketrappen, hovedadgangen og udsigtspladser og ved etablering af en nutidig formidlings 'pavillon' med mulighed for ly og læ. Et lavere plejeniveau kan opnås på andre arealer ved at lade flere arealer stå med langt græs.

Flora og Fauna

I 2016 er der foretaget en grundig registrering af dyre- og plantelivet på Møllebakken. Registreringen er udført på frivillig basis af Carsten Clausen og Hans Guldager Christiansen, to meget engagerede botanikere med tilknytning til Danmarks Naturfredningsforening og Botanisk Forening. Registreringen kan findes på Danmarks Naturfredningsforening's hjemmeside i 'Møllebakkens Flora, 2016, Hans Guldager Christiansen og Carsten Clausen' – her bringes et uddrag.

Flora

Plantelivet på møllebakken er varieret. En stor del af Møllebakken er dækket af fredskov, som består af en højstammet og noget ensformig bøgeskov. Derudover findes der store asketræer, hestekastanjer, lindetræer, ahorn m.v. og et beskedent antal nåletræer. Uden for fredskoven er der store græsarealer med stier, pladser og buskadser. Blandt de mere eksotiske arter er to flerstammede tibetanske kirsebærtræer og en korkelm langs den øst-vest-gående hovedsti og en Wilson Poppel med meget store blade i skoven sydøst for område 3.3.

I 2018 blev en prægtig, flerstammet avnbøg udnævnt til 'Evighedstræ' i Danmarks Naturfredningsforenings regi. Træet er ca. 2 m i omkreds ved roden og forgrener sig i flere stammer. Træet står i vestsiden af skovstykket mod Sct. Olai Kirkegård.

'Der er ikke så mange vilde planter på Møllebakken og de fleste er almindelige. Men de gamle og sydvendte græsplæner huser dog adskillige positiv-arter. Forårsfloraen er ganske fin og der er en hel del gamle kulturplanter i kanten af krat og buskads.'²

T.v. Himmelblå scilla.

T.h. italiensk scilla

Fauna

Bøgeskoven på Møllebakken rummer de fleste almindelige skovfugle som gråkrage, drosler, skovskade, spætmejse, stor flagspætte, musvit, blåmejse og bogfinker. Under registrering af flora er desuden mødt dompap, gærdesanger, grønirisk, landsvale, munk, mursejler, ringdue, rødstjert, råge og solsort. I perioden hvor de større

² Møllebakkens Flora, 2016, Hans Guldager Christiansen og Carsten Clausen

rovfugle er på træk, kan der observeres musvåge, hvepsevåge, spurvehøg og rørhøg, der søger opvinde for at vinde højde til deres videre færd. På Møllebakken er der gennem tiden også observeret ræve.

Møllebakkens lokaliteter af botanisk interesse er desuden gennemgået i maj 2021 med Hans Guldager Christiansen og indtegnet på nedenstående kort.

Områder af botanisk interesse

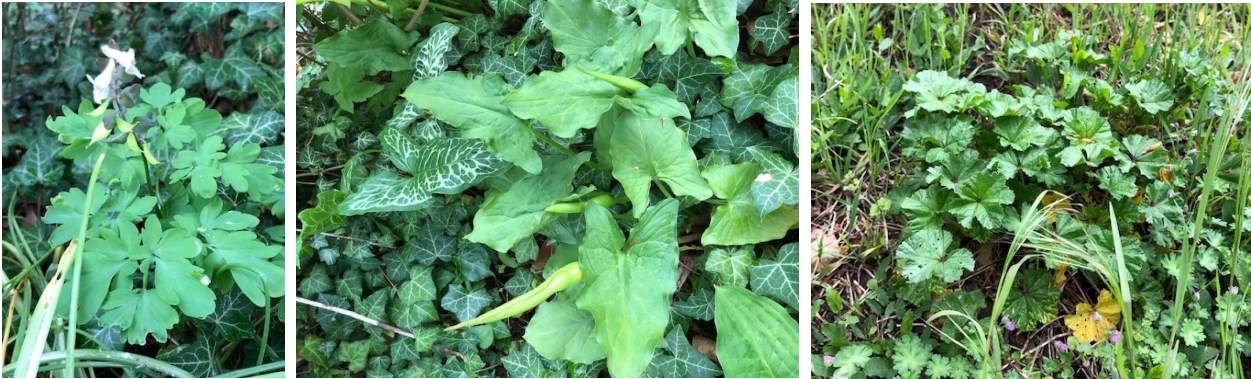
De interessante urter på Møllebakken er primært kulturplanter (urter og løg). En enkelt art (finger-lærkespore) er rødlistet fra 2019 som 'næsten truet'. Denne lærkespore er registreret i overkanten af skråningen ovenfor trappen (2) samt på skrænten ved den øst-vest-gående vej (3b). Planten vokser blandt hulrodet lærkespore, er myrespredt og kan være svær at styrke specifikt. Den vil dog gavnes af, at skrænterne holdes som lys skygge/halvskygge, med et slå-tidspunkt, der hæmmer græsvækst.

På de sydvendte skråninger mod Reberbaneslugten og øst på (2), er der mange forårsblomstrende urter som lærkespore, vild tulipan, italiensk scilla, vorterod, ramsløg, cikorie og døvnælde, der primært trives i halvskygge. Skråningerne skal derfor så vidt muligt holdes fri for buske og brombær der giver tæt skygge, men med spredte træer og mindre grupper af buske, der kan give vandrede skygge. Skråningerne slås i slutningen af september.

Skråninger langs øst-vest-gående (3b) og nord-syd-gående vej (3c) slås to gange, for at mindske græsvækst og fremme urter. Her ses foruden de tidligere nævnte også katost. Slåningstidspunkt slutningen af maj samt i juli-september, hvis der slås uden om katost.

På skråningen mod Bryggervænget (3a), er meget tilvokset med brombær. Her er der mulighed for at skabe en tør og solrig biotop, hvor tørketålende urter kan trives. Brombær ønskes derfor bekæmpet og genplantning af træer og buske i dette område begrænses. Skråningerne slås i slutningen af september.

I haverummet ovenfor trappen (1), er der en del kultur-løgvækster ind mod haven mod øst. Der er registreret himmelblå scilla, nikkende fuglemælk, hulrodet lærkespore, dansk og italiensk ingefær og vild tulipan. For at favorisere disse arter klippes græsset først efter afblomstring i slutningen af maj. Planterne er til 'halvskygge' og forventes at klare sig, selv om randbeplantningen skal fornys og styrkes. Der kan evt. indplantes lignende arter ved en renovering.

Fra venstre - Hulrodet lærkespore, dansk (grøn) og italiensk ingefær (brogede blade), katost

I skovstykkets syd-vestlige kant (4) er registreret gul og hvid anemone samt skov-forglemmigej. Der skal søges en balance så skoven ikke bliver hverken for lys eller mørk til skovbundsarter.

Skoven (5) ønskes over tid udviklet til en mere naturskovslignende og fler-aldrende skov af primært bøg, men også med indhold af andre danske træarter, underskov og skovbundsarter.

I Vandtårns-lunden er i sommeren 2021 registreret store kolonier af vild løg, der kan fremmes ved fortsat at sikre lysindfald og fjernelse af træ-opvækst.

Fredninger og ejerforhold

Fredet område

Hele Møllebakken er fredet i 2007, stadfæstet af Naturklagenævnet i 2009³.

I 1997 var der ønske om at bygge et hotel og kursuscenter på Møllebakken, og i 2006 ønskede ejeren af den private parcel at erstatte bygningerne af bl.a. et nedbrændt diskotek med privat boligbyggeri. Fredningen blev initieret af Danmarks Naturfredningsforening for at bevare og sikre parken mod byudvikling.

Plejeplanen tager udgangspunkt i stadfæstelsen af 2009 hvor der nævnes 6 punkter som fredningens formål.

- At området fastholdes som offentlig bypark
- At området ikke gøres til genstand for fremtidig byudvikling, herunder at der ikke etableres nye private boliger i området.
- At områdets rekreative kvaliteter sikres og udvikles
- At offentlighedens adgang sikres og forbedres
- At levedmulighederne for plante- og dyreliv bevares og forbedres
- At de kulturhistoriske og geologiske kvaliteter bevares og formidles

National beskyttelse, Fredskov

Fredningen omfatter 2,2 ha fredskov (hovedområde 3). Heri ligger at arealet skal dyrkes efter skovlovens krav om god og flersidig skovdrift. Dette betyder, at driften af arealet skal sikre, at arealet altid er dækket af skov.

Der skal foretages genplantning, selvforryngelse eller såning efter hugst. Frø eller plantemateriale skal bestå af træarter, der kan danne sluttet skov af højstammede træer. Når forryngelse kommer på tale, beror det på en faglig vurdering hvorvidt plantning, selvforryngelse eller såning foretrækkes.

I skovloven er der ligeledes mulighed for at efterlade gamle træer (træruiner) og dødt ved i passende omfang til fremme af fugle, dyre- og insektliv. Da der udover fredskov er tale om et offentligt parkareal, er sikker færdsel og områdets helhedsindtryk vigtigt i denne forbindelse.

³ Afgørelse om fredning af Møllebakken Kalundborg kommune, Fredningsnævnet for Vestsjælland den 16. august 2007. Fredningen findes på www.fredninger.dk

Ejerforhold

Hovedparten af Møllebakken på 9,59 ha. ejes af Kalundborg Kommune og en mindre parcel på under en ½ ha. (delområde 6) ejes af Lars Wöhlk Pedersen.

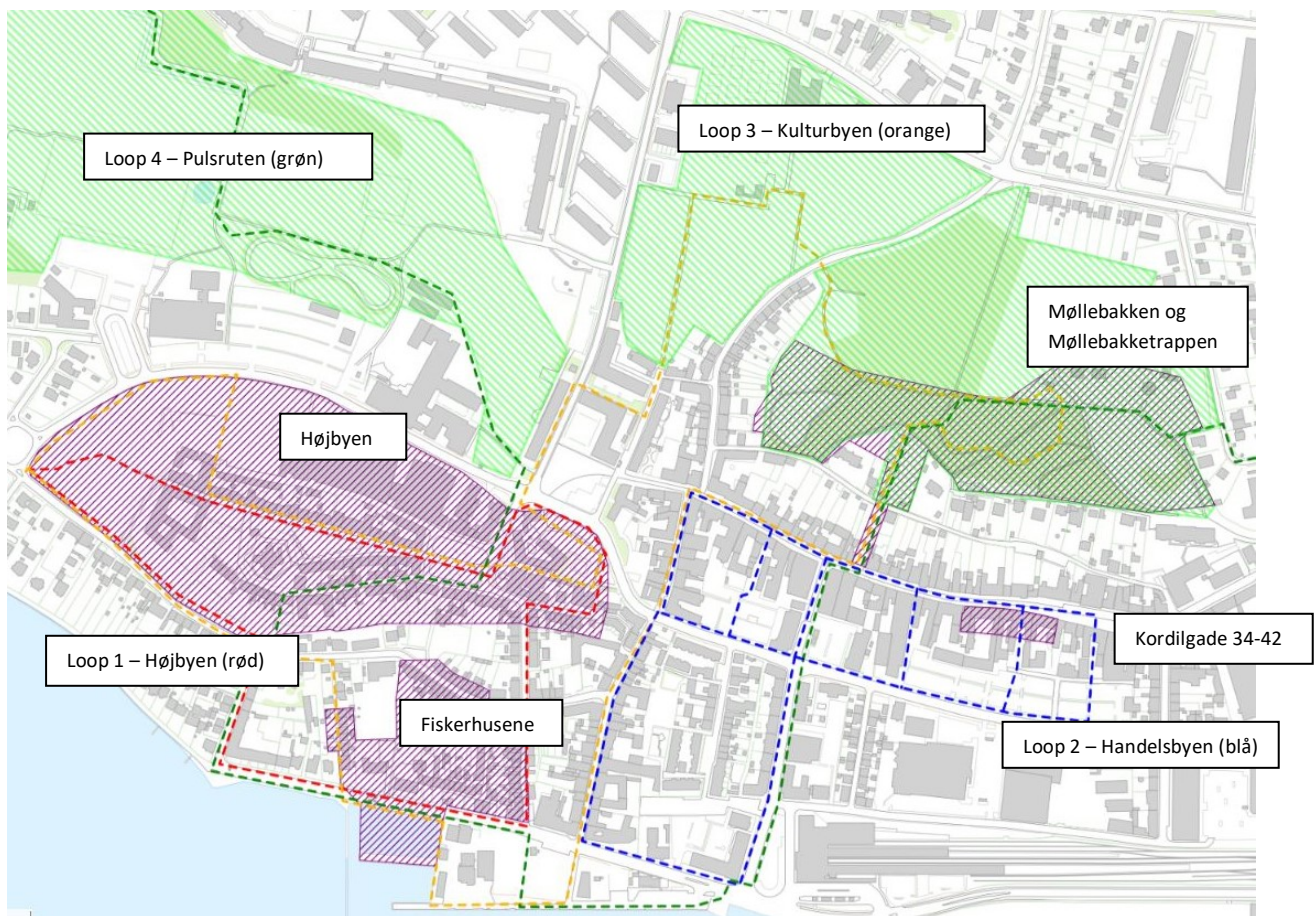
Fredningen omhandler Matrikelnumrene 7a, 7p, 7m, 7o, Kalundborg Markjorder, 86a, 86b, 86d, 86æ, og 86be, Kalundborg Bygrunde alle tilhørende Kalundborg Kommune, vandtårnet på matr.nr.7o, Kalundborg Markjorder tilhørende Kalundborg Forsyning samt den privatejede matr.nr. 48c, Kalundborg Markjorder tilhørende Lars Wöhlk Pedersen.

På matr.nr. 7m findes desuden hus på lejet grund tilhørende Kalundborg Tennisklub, Valentin Jensensvej 29A.

Fredningen følger matriklernes afgrænsninger. Matriklerne 7a og 86be indeholder vejarealer der ligger udenfor parken. Det antages at matrikelafgrænsningen er valgt for nemheds skyld, og at disse vejarealer ikke er omfattet af fredningen. Plejeplanen afgrænses derfor til parkens naturlige afgrænsning - se plan 'Parkens hovedområder'.

Langs parkens sydlige afgrænsning findes desuden på matrikel 86a et sikringsanlæg og på matrikel 86b en elforsyningsbygning.

Møllebakkens rolle i byens forsyning af parker og byrum

Pink skravering= værdifuldt kulturmiljø, Grøn = større grønne områder, Stiplede ruter = foreslået sammenhæng mellem Møllebakken og 'Kalundborg Loops' af 'Antropologerne', 2016. Ruterne er tilrettet senere planlægning.

Værdifuldt kulturmiljø og turisme

Den ældste del af Møllebakke-anlægget er sammen med Møllebakketrappen udpeget til værdifuldt kulturmiljø af national betydning. Landskabelige spor efter møllevirksomhed og reberbane, Møllebakketrappen og Solskinpladsen er nævnt som de bærende elementer.

I byplanarbejdet 'Spor II - Overblik over Kalundborg Bys potentialer med afsæt i den Bynære Havnepark', er der set på hvordan midtbyen kan udvikles til gavn for beboere, handlende og turister. Her angives forslag til 4 Loops, der vil være foretrukne ruter gennem byen i forskellige situationer, om man er turist, handlende, søger kulturelle oplevelser eller motion. Langs disse ruter bør der være særligt fokus på at byen viser sig fra sin bedste side.

På tre ruter er Solskinspladsen et vigtigt stop og to ruter bevæger sig over Møllebakken. Ruterne er endnu ikke skiltet og den nøjagtige placering bør fintænkes med museet og andre interessenter inden etablering. I 2021 er der opsat et landmark på Møllebakken for kunstneren J. Th. Lundbye der malede mange motiver fra Kalundborg, også fra Møllebakken.

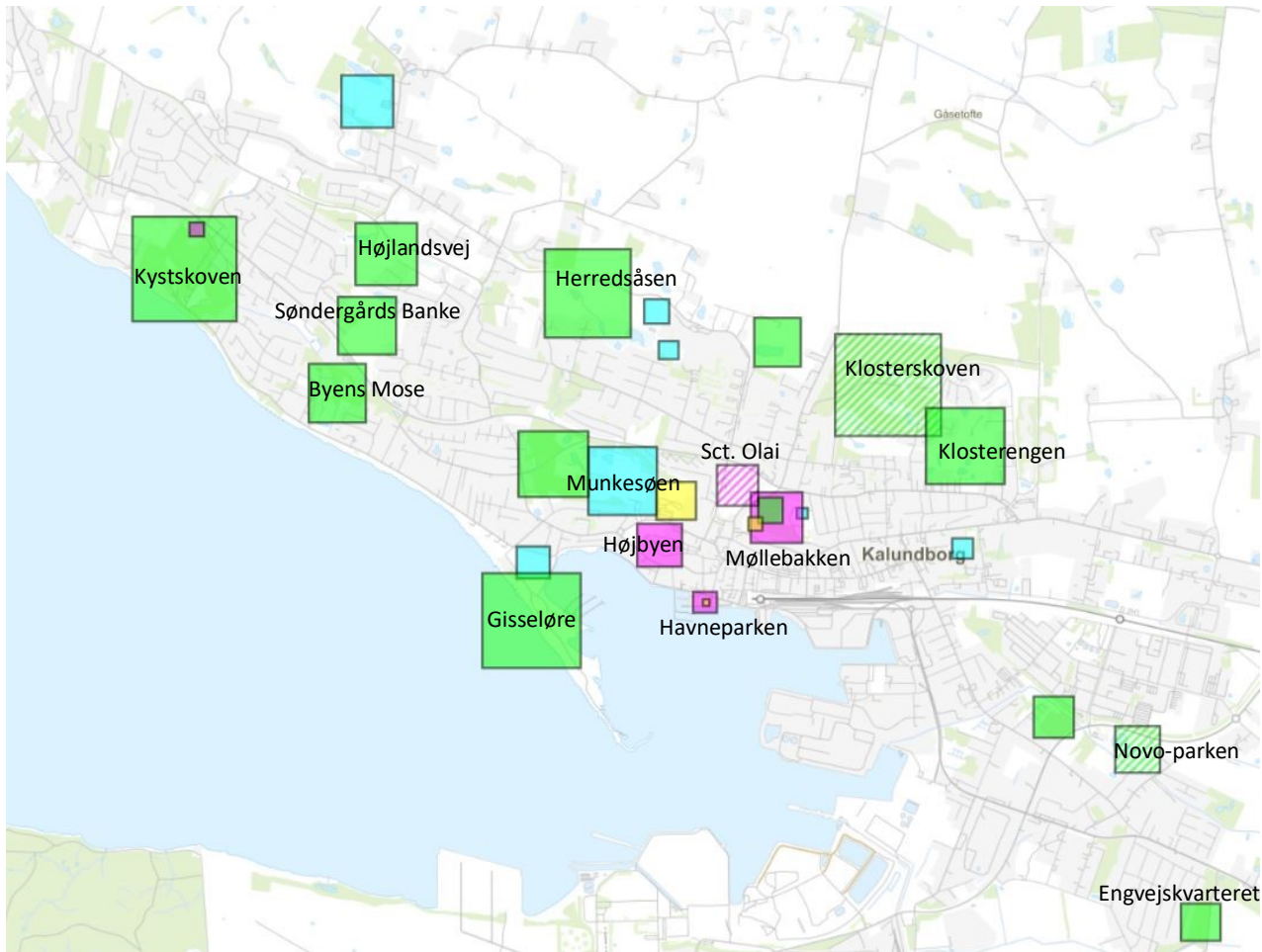
Differentiering i byens forsyning af parker og byrum

Kalundborg er en meget grøn by med strand, natur samt mange små og større grønne områder. De grønne områders brug er afhængig af områdets kvaliteter og placering i byen. Møllebakkens centrale beliggenhed ved Kordilgade, den vide udsigt over byens tage og de mange kulturspor gør parken til noget særligt i byens samlede udbud af grønne områder.

En undersøgelse fra Forskningscentret for Skov og Landskab foreslår, at man kan opdele vores udearealer i 4 hovedtyper⁴, ud fra vore forskellige behov for rekreation og hvordan vi bruger udearealerne. Til hver hovedtype hører nogle typiske aktiviteter, funktioner, oplevelsesværdier og kendetegn der kan bruges til inspiration for hvilke kvaliteter, det bør fokuseres på i den enkelte type af byrum eller grønt område.

Det formelle anlæg (Park, have eller byrum)	Det store fredelige naturprægede område	Den robuste legepark	Den idrætsprægede park
			
<i>Formål</i> Oplevelser, kultur, service og samvær i trygge rammer <i>Elementer</i> Områder med karakter af bypark Områder med læ, Siddepladser Borde, Toilet, Statuer, skulpturer, Fontæner, springvand Områder med havepræg Mindre afskærmede områder Blomster som roser, stauder og sommerblomster, dyrkningshaver, Velholdt Salg af mad og drikke Belysning på stier Stier med hård belægning Mulighed for at mødes eller se andre mennesker, koncert etc.	<i>Formål</i> Afstresning, være alene <i>Elementer</i> Natur skal helst være mindst 5 ha, 'rumligt', 'vildt' og 'fredfyldt,' uden påtrængende by-elementer eller trafikstøj (under 45db) for at give gode rammer for afstresning Områder med naturligt plante- og dyreliv og forskellige biotoper Områder med fred og ro Steder med udsigt over området <i>Områder hvor man kan være alene</i> Områder, der er så store, at man ikke kan fornemme hvor de slutter. Områder man kan besøge uden større kontakt med andre mennesker.	<i>Formål</i> Bevæge sig, udforske og lege uden mange restriktioner <i>Elementer</i> <i>Uformelle legeområder</i> Områder med bakker Områder som tåler, at man leger i dem Klatretræer Bevoksning der må leges i Store åbne græsarealer <i>Områder med legeredskaber</i> Indhegnede småbørnslegepladser Legeredskaber som sandkasser, rutchebaner og gynger, Byggelegeplads, Sophebassin Områder uden hunde + Trådte stier	<i>Formål</i> Sport <i>Elementer</i> <i>Arealer til boldspil/atletik</i> Idrætsprægede områder Idrætsanlæg hvor man kan se folk spille tennis, springe, løbe osv. Boldbaner <i>Specielle sportsanlæg</i> Cykelcrossbaner Områder hvor modelfly/biler må benyttes + Omklædningsfaciliteter

⁴ Kilde: Forskningscentret for Skov og Landskab

Karakteren i Kalundborgs større grønne områder. Firkantens størrelse angiver arealets samlede størrelse. Grøn = naturpræg, Turkis = idrætsarealer, Gul = legepark, Pink = formelt anlæg, Skraveret = offentligt tilgængeligt, ikke kommunalt område.

- 'Det store fredelige naturprægede område' er den mest eftertragtede kategori som vi ønsker at have tæt på os i det daglige, da det giver optimale rammer for afstresning. Natur skal helst være mindst 5 ha, 'rumligt', 'vildt' og 'fredfyldt,' uden påtrængende by-elementer og trafikstøj. I Kalundborg findes mange store sammenhængende arealer som allerede opfylder – eller kan udvikles til at opfylde - behovene til 'Det store fredelige naturprægede område'. Det gælder både kyststrækning, Kystskoven, Herredsåsens nye græsningslandskab, Byens Mose, Munkesøen vest, Søndergårds Banke, Højlandsvej, Klosterskoven, Klosterengen og Engvejskvarterets skov.
- 'Det formelle anlæg' (park, have eller byrum) opsøges typisk for at få oplevelser i trygge, velplejede rammer og for at se og mærke, at man er en del af livet. Mødet med andre mennesker vægter højt samtidig med bekvemmeligheder som læ, siddepladser, lys, gode stier samt mulighed for WC og proviantering samt oplevelser som blomster, vand, kunst og kulturhistorie. F.eks. har byens pladser, højbyen og Havneparken, men også Møllebakken potentielt mange af disse kvaliteter. Denne type anlæg er også et udfugtsmål som man besøger engang imellem for oplevelsesværdiens skyld. Brugere er derfor både ældre der ønsker at få frisk luft i grønne trygge rammer, familier, institutioner, turister - og alle vi andre med jævne mellemrum.

- 'Den robuste legepark' består af områder hvor der må tumles og leges i beplantning og terræn, eventuelt med egentlige legeredskaber. Det er en parktype som er særligt eftertragtet af børnefamilier, unge, dagplejemødre og en del institutioner og foreninger, et eksempel er en del af Munkesøen med skaterpark og legeplads.
- Mindst efterspurgt er 'Den idrætsprægede park' herunder egentlige sportsanlæg, som primært anvendes målrettet sportsaktivitet, f.eks. boldbanerne ved Munkesøen.

Møllebakken – er det formelle anlæg og den robuste legepark

Møllebakken har en særstatus, fordi den – lige midt i centrum af byen - tilbyder oplevelser indenfor flere kategorier. Der er derfor oplagte muligheder for at styrke og udvikle oplevelser på Møllebakken som byens andre grønne områder ikke kan tilbyde. Det er oplevelser af en kvalitet som kan udvikles til både at øge parkens daglige brug og som et udflugtsmål, der støtter Kalundborg centrum som oplevelsesklynge.

Møllebakken har været lystanlæg og kulturelt samlingspunkt gennem århundreder. Den særlige placering midt i bycentrum og den vide udsigt over byen, tæt frekvens af stier, nærhed til byens service, samt parkens mange historiske kvaliteter var både i datidens lystanlæg og er i nutidens park store kvaliteter i 'Det formelle anlæg'. Samtidig giver det markante terræn og den robuste beplantning oplagte kvaliteter som 'Den robuste legepark'.

I det formelle anlæg er elementer som tryghed, gode stier, belysning, gode siddepladser samt forskellige oplevelser i form af blomstrende træer, buske og stauder samt udsigt og formidling af kulturspor vigtige.

På grund af Møllebakkens størrelse og naturlige opdeling i delområder kan flere parkkarakterer indpasses i parken, blot de underordner sig det overordnede udtryk. Parken bør derfor udvikles med overordnede rammer, elementer og kvaliteter der passer til 'det formelle anlæg' – men med øje for, at mange delområder i parken skal være robuste og med ekstensiv drift og elementer, der gør parken velegnet at udforske og lege i.

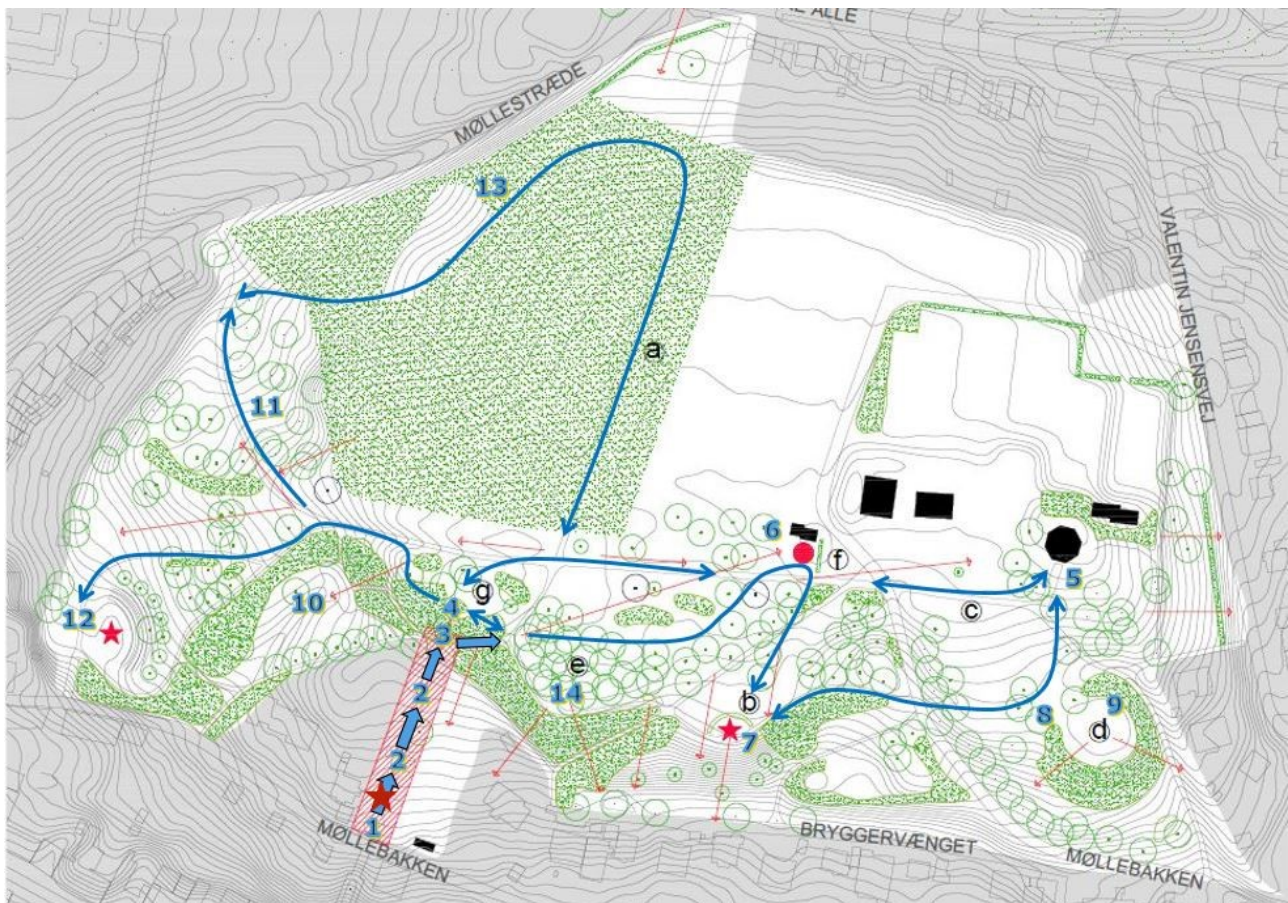
På grund af de grønne rammer og terrænforskellen ned til den omkringliggende by, kan man også finde lidt af roen fra 'fredfyldt natur' i parkens afsides hjørner, særligt i skoven. 'Den idrætsprægede park' genfindes i form af tennisanlæg og kortvarige arrangementer som løb og cykelløb.

Der er også mulighed for at bevare og styrke 'fredfyldte og naturprægede områder' indenfor rammerne af 'det formelle anlæg', mens idrætsbrug fortsat bør begrænses til tennisområdet og events der kan afholde uden at skade kvaliteterne i 'det formelle anlæg'.

Mål for parkens udvikling

For at opfylde fredningens formål skal Møllebakken bevares som en offentlig bypark, der friholdes for fremtidig byudvikling. Offentlighedens adgang skal sikres og forbedres. Rekreative og landskabelige kvaliteter og levedmuligheder for plante- og dyreliv skal bevares og forbedres, og de kulturhistoriske og geologiske kvaliteter skal bevares og formidles.

Det overordnede mål er – gennem understøttelse af fredningens formål - at genskabe en varieret og velbenyttet bypark, der kan tiltrække den brede befolkning samt turister, men indenfor nutidens økonomi og et overkommeligt plejeniveau. Det er vigtigt, at parkens grundelementer – stier, belysning og inventar – fremstår velplejede og velvalgte. Intensiv pleje koncentrerer omkring hovedadgangen, udsigtspunkter, amfiteater og formidlingspunkt. Udsigt til fokuspunkter hjælper med at lede den besøgende rundt til seværdigheder i parken.

Vigtige elementer: Rød skravering = det arkitektoniske anlæg ved hovedindgangen, øvrig = engelsk landskabshave. Røde pile = bevaring af vigtige udsigter og gennemgik, Rød cirkel = formidlingspunkt, røde stjerner = andre vigtige steder - hovedindgangen, udsigtspladsen og amfiteatret. Bogstaver = markering af tidligere placering af møller.

Blå pile = den besøgende ledes rundt via fokuspunkter: (1) ankomstplads, (2) siddepladser med rosenbede, (3) 5. maj-sten, (4) fokuspunkt på øverste plateau, der kan ses fra hovedindgangen, giver nysgerrighed for at gå videre op i parken (skulptur, kyssebænk el. lignende). Når trappen til øverste plateau er forceret, er mulighederne flere: ovenfor trappen skabes kik til vandtårn (5) eller formidlingspunkt (6) – en klippet græssti fører til formidlingspunktet, udsigten og udsigtspladsen (7) ses fra formidlingspunktet.

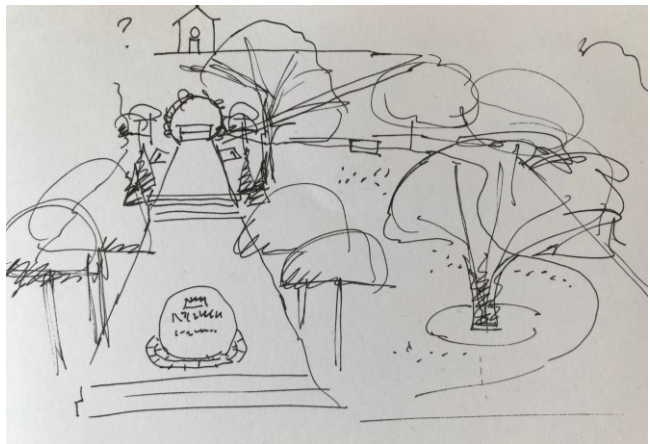
Fra udsigtspladsen fører stien videre mod vandtårnet, undervejs mødes Lundby-landmark og mulighed for at se udsigten fra (9) møllehøjen, hvor en bænk placeres. Fra den øst-vestgående sti ses også fokuspunkt (4), fra fokuspunkt (4) er der udsigt over hele akse med rosenhaven. Fra stien videre mod vest ses reberbanen (10), lysskoven med kirkegården i baggrunden (11) samt amfiteatret (12), Bøgeskoven med evighedstræ (13), udsigtsplads (14) har i vinterhalvåret udsigt til Vor Frue Kirke, her kan placeres udsigtsbænk eller flere bord-bænkesæt for at aktivere området.

I det følgende ses på, hvordan fredningens forskellige formål kan understøttes. Visse elementer nævnes flere gange, da de understøtter flere af fredningens formål.

Forbedring af offentlighedens adgang

Parken skal kunne rumme varierede oplevelser og aktiviteter, fra stille naturoplevelser til store events som f.eks. cirkus eller cykelløb. Mest anvendt vil den dog blive til hverdagens gåtur og til små og store udflugter, med familie, institution eller som turist.

- Der skal lægges vægt på tiltrækkende adgange, specielt adgangen fra Solskinspladsen og ved amfiteatret.
- I det videre forløb op i parken er det vigtigt at give nyt liv og værdighed til hovedadgangen, som er bindeleddet mellem det haveprægede anlæg ved Solskinstrappen og parken. På denne måde kan besøgende drages videre op i parken hvor flere oplevelser åbenbarer sig (se princip-skitse).
- Formidlingspunkt midt i parken. For en del brugere, er det rart at kunne søge tørvejr eller et toilet. Muligheden for at renovere og åbne toiletbygningen undersøges. Træskuret ved toiletbygningen kan åbnes op til madpakkehus og formidling, indtil en smukkere permanent formidlingspavillon kan etableres.
- Der har tidligere været en lille, men meget benyttet parkeringsplads ved toiletbygningen centralt i parken. Denne lå på privat grund og er nu nedlagt af ejer. Der etableres en ny p-plads med 5-6 pladser ved tennisbanerne.
- Der opsættes oversigtskort over parken ved solskinspladsen, hovedadgangen samt ved formidlingspavillonen.

Rekreative og landskabelige kvaliteter

Møllebakkens landskabelige særkende er det dramatiske terræn og beliggenheden højt over byen med indrammede udsigter over havnen, byen og kirken. Beplantningen langs parkens yderkanter er særlig vigtig for at indramme kig, skjule mindre heldige byelementer og give følelsen af, at være i et stort grønt rum.

- For at Møllebakken kan bevare sin karakter af grønt frirum er det vigtigt at renovere de grønne rammer omkring parken, som flere steder er ved at gå i opløsning på grund af ælde.
- Samtidig arbejdes med at styrke de vigtigste udsigtspunkter og rumforløb.
- Møllebakken bevares som lystanlæg med den overordnede parkkarakter 'formelt anlæg'. For at styrke parken som udflugtsmål, indrettes delområder som 'den robuste legepark' med legeaktiviteter for børn og voksne. Sportsanlæg og skovstykket har henholdsvis karakteren 'idrætspark' og 'det naturprægede område', men udvikles med respekt for rammerne i 'det formelle anlæg' og stilarten 'den landskabelige have'.

Levemuligheder for dyr og planter

Det er et mål at udpege de naturmæssigt eller potentielt mest værdifulde områder og øge naturværdien her, samt øge diversiteten i plantesammensætningen generelt – også med eksoter, som det passer sig i en lystpark fra 1800-tallet.

De vigtigste natur-biotoper er udpeget i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening. Det drejer sig om de stejle sydvendte skråninger, bøgeskoven og forårsløgene ved hovedindgangen.

- Den påbegyndte pleje af de stejle sydvendte skråninger fortsættes, med årlig nedskæring af busk-opvækst, så urtefloraen tilgodeses.
- Særligt interessante arter er indtegnet på kort og formidles til plejepersonale og gæster.
- Bøgeskoven er en vigtig biotop, men består af få arter og meget ens-aldrende træer. Der arbejdes fortsat mod at skabe en mere varieret skov, både ved hjælp af indplantning af andre arter end bøg og ved at etablere lysninger, der kan være med til at skabe en terrasseret, fler-aldrende skov og styrke skovbundsfloraen.
- Anvendelse af flere blomstrende buske, stauder og løg bl.a. ved hovedindgangen vil give flere levemuligheder for insekter. Eksisterende løgplanter på arealet søges bevaret og fremmet.

Plejeforslag

Siden den første plejeplan blev udarbejdet, er der udført mange førstegangstiltag i parkens delområder. Der er fældet og ryddet op i parken, så mange af de storslåede udsigter er genskabt og besøgende oplever større trykthed. Genplantning af udlevede beplantninger er påbegyndt. Der plejes nu efter kommunens kvalitetsstandarter for grønne områder. Der resterer dog renovering af nogle meget væsentlige elementer – belægning, belysning og inventar - hvis renovering ikke har kunnet afholdes inden for den ordinære drift af grønne områder.

Nedenfor beskrives hvilke gennemgående elementer der bør sættes fokus på i de kommende 5 år.

Stier

De fleste af parkens stier – undtaget i skovområdet – har været asfalteret på et tidspunkt, men næsten alle stier er i meget dårlig forfatning. Det gælder både overfladelag og bundopbygning.

Stiernes tilstand i 2021

Asfalt er fortsat et godt belægningsvalg, fordi det kraftige terræn nemt giver skyllerender og meget vedligehold på grusstier. I rummet ved hovedadgangen, hvor belægningen er markant bred, bør det dog overvejes, at ændre asfalt til en kombination af fliser og natursten.

Skiftende asfalteringer har givet stierne meget forskellig bredde og bredden kan variere på den enkelte strækning. Stibredderne spænder fra 4m ved hovedindgangen, 1,5-3 m på hovedstier og helt ned til 60cm på en enkelt sti på skrænterne. Ved renovering vurderes behovet for færdsel på den enkelte sti og stiernes bredde søges ensartet i 3 kategorier.

- Kørestier 3m - (øst-vestgående sti fra Møllestræde til vandtårnet) samt hovedindgangen,

- Adgangsstier 2,3m - (stier fra Nørre Alle, Valentin Jensensvej, Bryggervænget og Møllebakken/amfiteatret)
- Interne spadserestier 1,6-1,8m

Der ønskes ikke et mere belagt udtryk i parken. Eksisterende grusstier bør derfor kun asfalteres hvis kraftigt terræn giver problemer med erosion og pleje. For at give stierne en større visuel kvalitet kan der vælges overfladetilslag af 'brun majs', der giver et udtryk tættere på grusstier.

Ved renovering af trappe fra ankomstrummet til øverste plateau og stierne der tilsluttes trappen, bør trappe og stier hæves i terrænet, som de har ligget inden etablering af trappen. Derved kan støttemuren i trygimprægneret træ sløjfes og de stejle skråninger langs stien kan flades ud. Hermed bliver træernes rødder ikke er så udsatte, erosion nedsættes og udsigten fra stikryds og stier ovenfor trappen mod vandtårnet og mod havnen bliver i mindre grad hindret af sommerens lange græs og opvækst på skråningerne. Hvis der fortsat er brug for en kant langs stier eller trappe, bør denne udføres i natursten.

Foto 1: ved anlæg af trappen er stierne gravet ned i terræn, Foto 2: Eksisterende støttemurs-kant i trygimprægnerede stolper.

Der kan være behov for reetablering af sti i område 2.3 hvor de tidligere stier er nedlagt, samt ændring af stier i område 2.1, 2.4 og 2.5, så man ledes direkte fra opgangen hen mod vandtårn og formidlingspunktet. I område 2.4 pegede den diagonale sti tidligere direkte på skovpavillon/diskotek, men en omlægning af stien kan nu være med til at flytte fokus fra den private bolig til parkens nye midtpunkt ved en formidlingspavillon.

Status for plejeplan 2016-21: Plejeplanen beskrev, at alle stier burde asfalteres på ny. Dette er udelukkende sket for vejen Møllebakken og den øst-vest-gående sti. De øvrige stier er i meget dårlig forfatning. Der forventes renovering af stierne omkring amfiteatret i efteråret 2021 som en del af anlægsbevillingen til renovering af amfiteatret.

Førstegangstiltag: Alle asfaltstier, som ikke er renoveret, bør renoveres. For mange af stierne betyder det, at bundopbygningen også skal renoveres. Ved omlægning skal der sikres en ordentlig afvanding af stierne med enten sidefald eller pilhøjde på stien. På stien fra hovedindgangen vil der være behov for en samtidig hel eller delvis renovering af trapperne.

Fremtidig pleje: Plejes ifølge kommunens kvalitetsstandarter.

Belysning

Mange mennesker bruger Møllebakken som en grøn pause og genvej mellem de omgivende gader både i dag- og aften timerne. I dag er der opsat stibelysning fra hovedindgangen til Nørre Alle, fra Sct. Jørgensbjerg til det tidligere diskotek tæt på vandtårnet, samt på den øst-vest-gående hovedsti mellem disse strækninger. Fremover ønskes belysningen ført igennem til de fem primære adgange for fodgængere fra de omgivende gader, så man trygt kan færdes nord-syd og øst-vest gennem parken i de mørke timer.

Der er i dag 3-4 forskellige armaturer i anvendelse på Møllebakken. De fleste lyskilder er gamle og giver et meget begrænset lys. Kun belysningen langs den offentlige vej forbi tennisbanerne er udskiftet til LED-belysning og med et tilstrækkeligt lysniveau. I forbindelse med anlægsbevilling til renovering af amfiområdet er der afsat penge til etablering af belysning på hovedstien til amfiteatret.

Førstegangstiltag: belysning fra de 5 primære adgange etableres/renoveres, så man trygt kan færdes nord-syd og øst-vest gennem parken fra de omgivende gader. (Hovedindgangen, Møllebakken ved amfiteatret, Møllestræde, Nørre Alle og Valentin Jensensvej.)

Udskiftning af armaturer og etablering af nye strækninger med belysning kan ske etapevis, men skal ske efter en samlet plan for armaturvalg. Ved valg af armaturer skal behovet for tryghed opvejes med et ønske om at begrænse lysforurening i parken. Der forventes anvendt en kombination af parkarmaturer og pullertlamper.

Belysningsprincip: Blå = belysning med parkarmaturer, Gul = belysning med pullertlamper, Pink = mulighed for ekstra belysning af vandtårn, mindsten, fikspunkt over akse samt ved formidlingsrum og udsigtsplads.

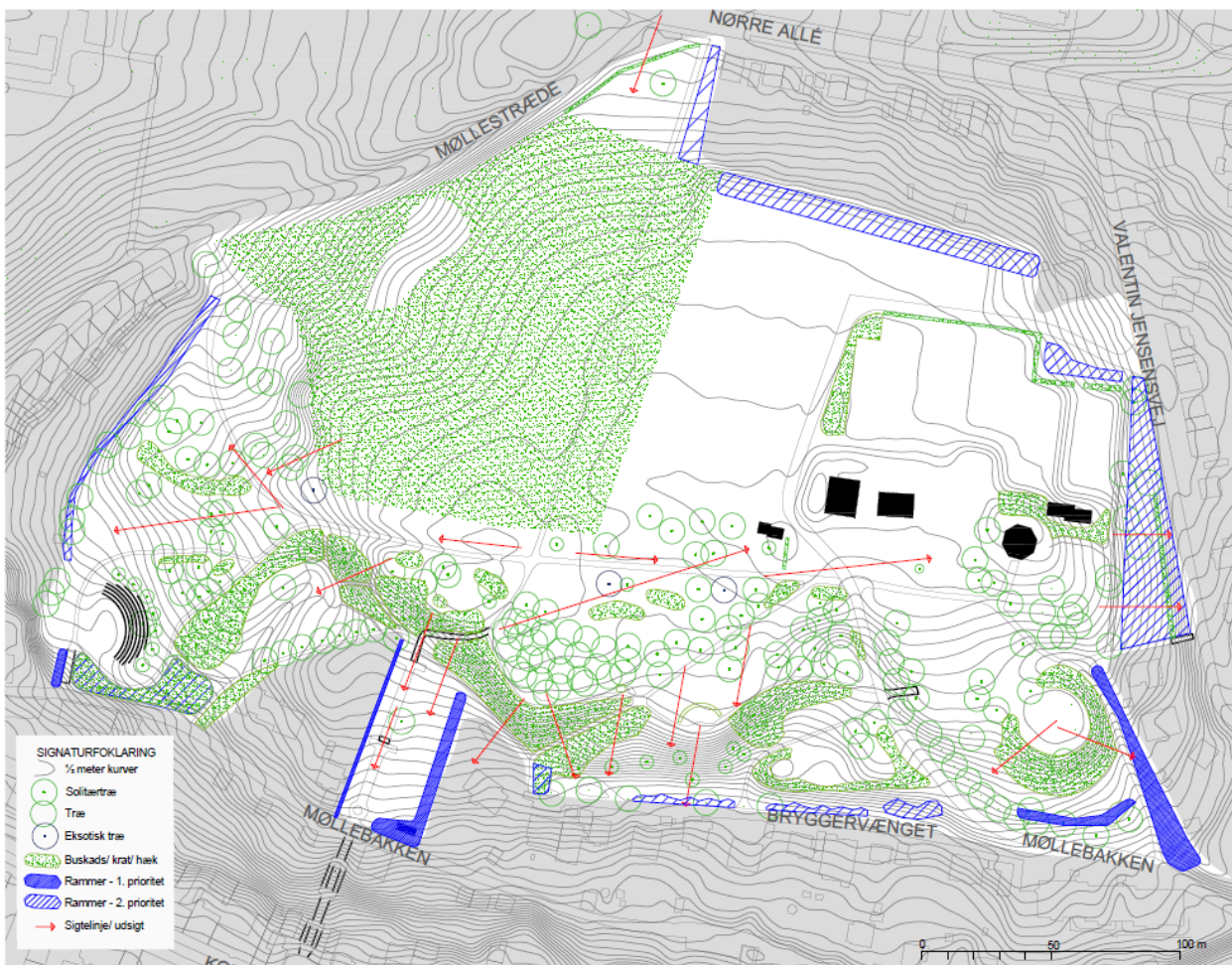
På strækningen langs Møllebakketrappen og langs aksen gennem hovedadgangens parkrum anvendes parkarmaturet 'Nest'. Nest er også anvendt på Solskinspladsen og i Vænget. Trappe og mindsten på denne strækning kan effektbelyses med up-lights.

På de øvrige stier i parken anvendes en pullert-lampe der primært lyser på stien. Lamperne skal samtidig give en let belysning af sidearealer og ansigter for at give øget tryghed. Hvis der etableres et formidlingspunkt med overdækkede siddepladser, bør disse være belyste samtidig med tænding af øvrig belysning for at øge trygheden. Der kan eventuelt placeres en pullertlampe ved udsigtspladsen, som er et særligt populært opholdssted og hvor der har været problemer med narkosalg. Der kan være mulighed for at sætte ekstra lys i form af spots eller uplights der oplyser vandtårnet med blød belysning.

Fremtidig pleje: Plejes ifølge kommunens kvalitetsstandarter.

Grønne rammer

Møllebakken er et grønt åndehul i midtbyen, hvor beplantning og terræn giver oplevelsen af at gå ind i en afstressende verden, skærmet fra den omkringliggende by og med udsigt over byens tage. Beplantningen langs parkens yderkanter mod veje og bebyggelse er vigtige for at bevare parken som et frodigt grønt rum i byen. Nogle af disse beplantninger er udlevet og i alderdomsfasen eller allerede fjernet, andre bør fremtidssikres ved at indplante nye træer der løbende kan støtte og videreføre rammerne. Visse solitærtræer og buskbeplantninger på skrænter og i parkens centrale dele, der fremgår af nedenstående kort, er ryddet i den foregående plejeperiode, men forventes genplantet.

Førstegangstiltag: Ved renovering af rammerne bør der så vidt muligt vælges landskabeligt bugtede former frem for rette linjer. Der bør vælges et varieret plantevalg af primært hjemmehørende træer og blomstrende buske. Udpegede udsigter og indsigter i parken skal bevares, mens forstyrrende elementer i omgivelserne søges sløret.

Arbejdet med renovering af rammerne bør deles i etaper, da renovering af visse strækninger bedst kan udføres ved at starte forfra med en ny beplantning, og da parkens kvalitet falder med antallet af rammer der mangler. Kortet angiver en mulig prioritering og etapedeling for renovering/genplantning af rammerne.

Fremtidig pleje: Plejes ifølge kommunens kvalitetsstandarter.

Inventar

Det er lykkedes at istandsætte mange af de gamle bænke med de særegne beton-fundamenter med inskriptionen KF (Kalundborg Forskønnelsesforening) og genplacere dem rundt omkring i parken. Bænkene er blevet robuste men ikke arkitektoniske skønheder. De bør dog bevares for fundamenternes originalitet.

Der er samtidig etableret store mørkt-malede 'askebægre' som fungerer godt ved de mest benyttede 'ryge-bænke'.

Der er ønske om flere bænke og bord-bænkesæt i parken. På de vigtige byrums- og haveprægede lokaliteter som Hovedindgangen, Møllebakketrappen og udsigtspladsen bør bænkerne have en højere arkitektonisk kvalitet.

Dette kan kombineres med anvendelsen af de renoverede bænke i resten af parken på mere park- og naturprægede lokaliteter. Ved behov for flere bænke og bord/bænkesæt på park- og naturprægede lokaliteter vælges en type som bedst muligt matcher de renoverede bænke.

Status: Plejeplan 2016-21 beskrev at alle bænke, bordebænkesæt og skraldespande i parken skal fornys. Der er sket en renovering af en del af de gamle bænke.

Førstegangstiltag: Bænkene suppleres med henholdsvis 'park-naturbænke' og 'byrums-have-bænke' samtidig med at Hovedindgangen, Møllebakketrappen og udsigtspladsen istandsættes.

Alle affaldsspande bør udskiftes til 1 eller max. to typer der matcher bænkerne. I samme omgang kan placering og antal blive revideret. Modellen vil blive endelig valgt sammen med forslag til standardisering af affaldsspande i hele kommunen. Der foreslås en forsimpning til 3 modeller passende til 'formelt anlæg/bycentrum', 'park/øvrig by' og 'natur'.

Fremtidig pleje: Plejes ifølge kommunens kvalitetsstandarter.

Møllebakken som udflugtsmål

Møllebakken kan udvikles til at blive en spændende bypark og et godt udflugtsmål ved at styrke og fremhæve 4 lokaliteter. Disse lokaliteter er de vigtigste enkeltstående lokaliteter på Møllebakken og de har både hver især og i fællesskab potentiale til at blive udflugtsmål.

I det følgende beskrives anlægstiltag som kunne ønskes udført efterhånden som økonomien tillader. Sådanne tiltag skal også være beskrevet i en plejeplan for at kunne iværksættes uden at processen skal forlænges ved udarbejdelse af ny plejeplan.

1. Udflugtsmål - udsigtspladsen

Det mest særegne enkelt punkt i parken - er den østlige udsigtsplads på plateauet midt i parken, med udsigt over hele byen og havnen. Dette sted har lagt motiv til historiske fotos og malerier.

Status: Ifølge plejeplan 2016-21 skulle belægninger og bænke renoveres og busketter omkring udvalgte siddepladser genplantes. Denne renovering har ikke kunnet udføres indenfor driftsbudgettet.

Førstegangstiltag: Udsigtspladsen bør renoveres med ny belægning, lægivende buskbeplantning og inventar.

Udsigtsplads anno 1899 (Christian Eckardt, oliemaleri udsigt fra Møllebakken, Tilhører Kalundborg og Omegns Museum), og udsigtspladsen i 2021

2. Udflugtsmål - hovedindgangen

Hovedindgangen, og parkrummet omkring denne, fremstår i dag forsømt og med lav tiltrækningskraft. De grønne rammer omkring rummet er i opløsning og det meste af beplantningen er fjernet. Resterne af det gamle formelle anlæg ses kun i de tilbageværende trapper og spor i belægningen, der viser, at her har engang været et formelt og aksialt anlæg (kaldet 'Rosendalen') med mindre siddepladser og blomstrende beplantning omkring hovedstien.

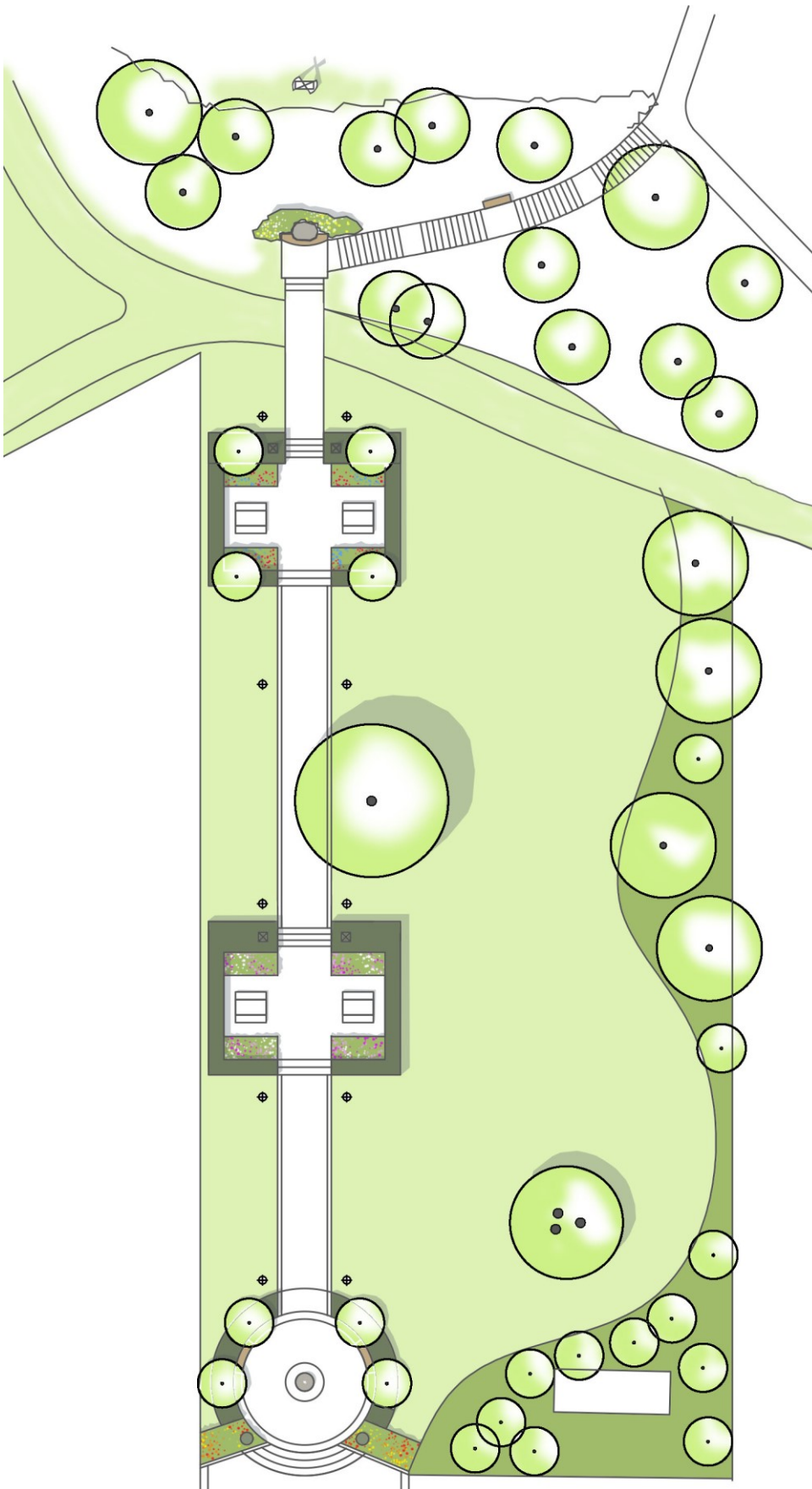
Hovedadgangen 2021. Foto 1: aksen er skjult af 5. maj-stenen og den høje beplantning omkring denne. Sten, beplantning og bænkes placering møder besøgende som en 'mur'. 3 forskellige lampetyper mødes i dette punkt. Foto 2: Belægningen og beplantningen i park-rummet og mod naboerne trænger til renovering.

Status: Ifølge plejeplan 2016-21 skulle resterne af beplantningen i græsarealet ryddes (undtagen bøgetræet), indtil en plan for at gentænke ankomstområdet forelå. Denne rydning er ikke foretaget.

Førstegangstiltag: Rummet skal gives ny værdighed i sammenhæng med Møllebakketrappen. Der lægges vægt på at trække aksen frem som et symmetrisk anlæg med bede, siddepladser og belysning, der leder besøgende videre op i parkområdet. Ved at anvende roser i bedene, kan det tidligere navn 'rosendalen' gives ny mening.

Skitse 1: inventar og beplantning flyttes til yderkant af indgangs-rondellen, så der dannes et rum omkring denne. **Skitse 2:** En mere inviterende adgang opnås, hvis 5.-maj-stenen flyttes baglæns og bruges som fokuspunkt for aksens slutning.

Der skabes helårlig struktur i rosenhaven ved at opholdspladserne omgives af ydre stedsegrønne hække og indre blomstrende beplantning med roser og stauder. Ankomst-rondellens ydre periferi indrammes med en stedsegrøn hæk, bænke og en halvcirkel af små formklippede træer.

Beplantning omkring 5. maj-stenen kan erstattes med pigsten, så der bliver mere gennemsigtigt (se skitse 1). Et mere inviterende indkik omkring akse kan skabes ved at flytte 5. maj-stenen ned for enden af akse mod skråningen til det øvre plateau, i centrum for rondellen ved hovedindgangen placeres et lavt fokuspunkt – f.eks. et lille vandelement udformet som en møllesten (se skitse 2).

Asfalt-stien og de mindre opholdspladser undervejs renoveres med en ny belægning, gerne en kombination af fliser og natursten.

På øverste plateau placeres et fikspunkt i sigtelinjen ovenfor akse. Fikspunktet signalerer, at der er mere at se ovenfor trappen.

Fikspunktet kan for eksempel være en 'kærestebænk' eller en skulptur, eller gerne en kombination af disse, da udsigten ned over akse er flot fra dette sted.

Referencefotos – 1. Skulptur som fikspunkt, 2. kombination af udsigtsbænk og fikspunkt, 3. fikspunkt med aftenbelysning.

Rammerne omkring resten af park-rummet suppleres med ny beplantning. Det kan være en bøgehæk eller blomstrende buske mod naboen mod vest. Mod øst etableres en landskabelig park-beplantning af buske og træer til afgrænsning af græsrummet mod nabo. Rammerne skal genplantes på en måde så eksisterende løgvækster af botanisk interesse i østsiden af rummet bevares i videst muligt omfang. Græsrummet er åbent for nye anvendelsesmuligheder, det kan for eksempel være blomsterløg og klippede stier i langt græs/blomstereng eller demonstrationsbede af hvordan man kan lave 'mere natur' i egen have.

Referencefotos – 1. vandelement, 2. siddepladser langs sti, 3. formklippede træer og hække som bærende struktur i rosenhave.

Møllebakketrappen

Udenfor parkens og fredningens afgrænsning ligger Møllebakketrappen med Solskinspladsen, som er et af de vigtigste byrum i midtbyen. Trappen er udpeget som kulturarv og meget markant i bybilledet.

Møllebakketrappen har siden anlæggelsen i 1932 været en attraktion i sig selv og er afbilledet på utallige postkort gennem tiderne. Trappen medtages her, fordi den er et hængsel til bylivet i Kordilgade og vigtig for at lede folk ind i parken.

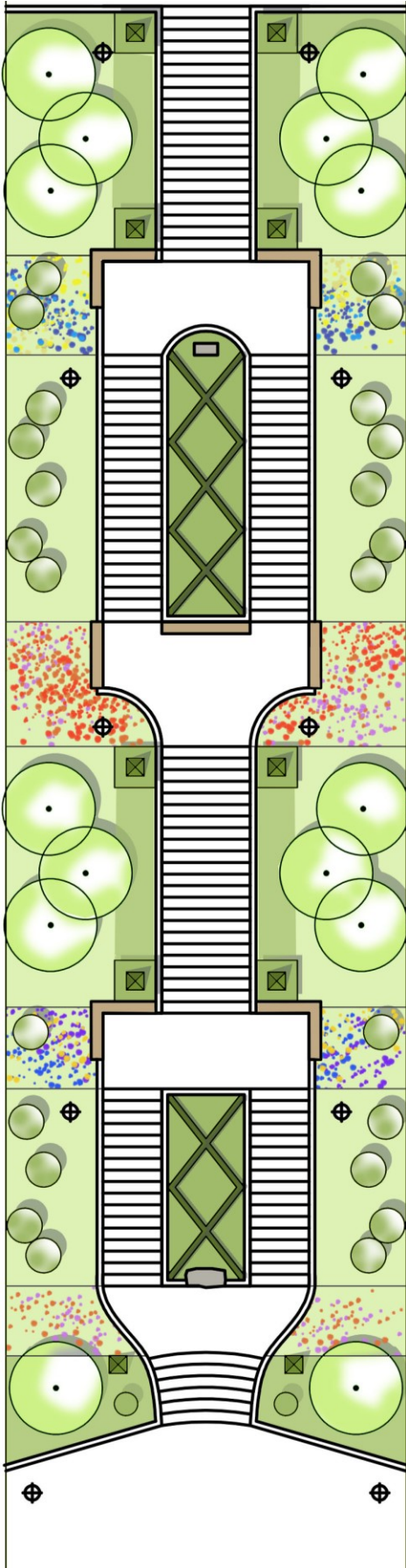
Møllebakketrappen trænger til renoveringer af gelændere, kampestenskanter og belægning. Desuden vil ny belysning, tilføjelse af flere siddemuligheder og mere interessant beplantning gøre trappen mere attraktiv for alle aldersgrupper.

Fotos: T.v. Møllebakketrappen ca. 1950, T.h. Møllebakketrappen i dag – beplantningen er ikke længere rumdannende mod naboerne. De stedsegrønne elementer er fjernet, så beplantningen er brun i hele vinterhalvåret. Ensidig belysning støtter ikke det aksiale anlæg.

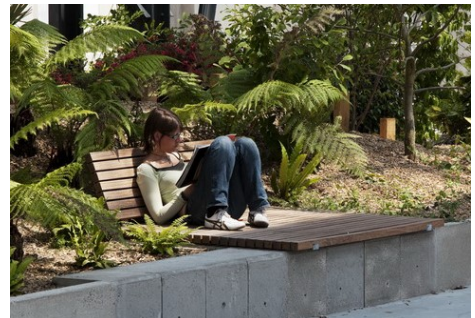
T.v.: Det smukke smedjernsgelænder trænger til renovering. Gelænderet bærer navnetrækket F.D., som var en hyldest til giveren Martin Dyrbyes mor Frederikke Dyrbye. Omkring årstallet 1931 står L.L. for smedemester Laurits Lund, der har udført gelænderet og V. S. for murermeister Valdemar Sørensen, der har tegnet gelænderet. T.h.: Naturstenskanterne er flere steder faldet ned, med erosion til følge. Mosaikstensbelægningerne er mange steder skiftet til chausséstén. De tilbageværende mosaikbelægninger er ujævne og snublefarlige og bør også omlægges til chausséstén. Et linjedræn i belægningen ved hvert repos kan optage vandet som i dag løber hele vejen ned ad trappe og bede med tilbagevendende erosion til følge.

Nye bænke og belysning

Som belysning anvendes parklampen 'Nest', der står langs Vænget og vil skabe en forbindelse mellem havn og Møllebakken. Lamperne placeres symmetrisk ved hvert repos.

Der kan skabes flere siddepladser på de små reposer ved at etablere bænke langs overkanten af naturstensmurene.

Udvikling af beplantning

En mere alsidig beplantning, der veksler op ad trappens forskellige niveauer, vil være med til at øge oplevelsesværdien betragteligt og give mere lyst til at bevæge sig op ad trappen mod parken.

Dobbelthække mod naboer erstattes med større blomstrende buske og små flerstammede træer plantet ind mod skel til at danne grønne vægge mod naboerne. Mod trappen plantes blomstrende stauder og løgvækster i forskellige farvetemaer, så hvert repos giver en ny oplevelse.

Den arkitektoniske stil trækkes op med formklippede stedsegrønne elementer i hjørnepunkter, langs trapperne og mod de tilstødende gader (se mellemgrøn og mørkegrøn markering på illustration). Det vil give struktur og farve i beplantningen også i vinterhalvåret.

3. Udflugtsmål - Knudepunkt med formidling

I den første plejeplan blev det foreslået, at der etableres et knudepunkt ved toiletbygningen. Knudepunktet kan være et overdækket siddeområde med et oversigtskort over parkens oplevelser samt formidling af parkens mange historiske highlights på plancher.

Der kan være forslag til aktiviteter som man kan finde rundt i parken - som møllestederne markeret med gamle møllesten i græsset, eller forskellige dyr udkåret i træ placeret rundt i parken ved deres naturlige levesteder (hare, ræv, dådyr, pindsvin, 2-3 forskellige fugle).

Status for Plejeplan 2016-21: Ifølge plejeplanen skulle der laves en plan for området omkring toiletbygningen og parkens knudepunkt. Desuden skulle buskplantningen mod syd fornyes. Fornyelse af buskbeplantningen har ikke kunnet afholdes indenfor driftsbudgettet. Der foreligger nu en plan for hvordan knudepunktet kan etableres og dette kan iværksættes når økonomien tillader.

Førstegangstiltag: Knudepunktet kan i første omgang etableres ved at sydsiden fjernes på skuret ved toiletbygningen og skuret males sort for at nedtone den manglende bygningsmæssige kvalitet. Det bør overvejes om toiletbygningen kan renoveres og åbnes for offentligheden. Ekstra bord-bænke-sæt kan placeres på græsset ved formidlingsbygningen og der skabes læ mod vest og nord med en rumgivende buskbeplantning.

Der var indtil for nyligt en meget anvendt p-plads ved knudepunktet. Denne er nedlagt af ejer, da den lå på den private matrikel. En ny p-plads med 5-6 pladser etableres langs tennisbanerne. Den omgivende beplantning af buskroser, liguster m.m. genplanter efter terrænregulering (se plan). Belægningen under p-pladserne etableres med grus eller græsarmering.

4. Udflugtsmål – amfiteatret

Status for Plejeplan 2016-21: Amfiteatret blev nyrenoveret i foråret 2021. Amfiteatret er parkens samlingssted til større og mindre arrangementer som intimkoncerter og sommerteater.

Førstegangstiltag: Området omkring Amfiteatret færdiggøres ved at renovere stier og tilføre belysning samt genplante trærækken langs teatrets yderside mod nord-øst. Der genplantes med lindetræer.

Flere attraktioner – f.eks. legeplads eller landart

Der er mulighed for at tilføre flere oplevelser i form af for eksempel en legeplads eller flere mindre 'lege-elementer' som inspirerer til at bevæge sig rundt i parken. En anden form for børne- og voksen-attraktion kunne være indpasning af et eller flere store landskabelige kunstværker, som landart eller en kæmpe trold af Thomas Dambo. Sådanne elementer kan udføres ved nærmere beskrivelse i en ny godkendt plejeplan eller ved dispensationsansøgning og høring hos de høringsberettigede parter.

Det er flere muligheder for at indpasse leg i parken. Det kunne f.eks. være en tov- og klatrelegeplads på skrænten i reberbaneslugten (2.20), eller et 'stub-mølle-legehus' og leg på skrænten til mølleplateauet (2.16). Man kan hente inspiration til en legeplads fra områdets historie med vindmøller. Der er mange funktioner i en mølle, der kan indarbejdes i en legeplads f.eks. ting der drejer, løftes, kværnes osv. Legeredskaber skal være af god kvalitet og i et udtryk som passer godt ind i parken.

Lysskoven (3.4). er en anden mulig placering af en legeplads. Der er god adgang til området med klapvogn og barnevogn fra Møllestræde. Stien er ikke så stejl som de fleste andre stier ind i parken, og der er ingen trapper. Derudover er området forholdsvis afskærmet og med god adgang til skoven. Her kunne f.eks. indpasses en forhindringsbane i naturmaterialer i overdrevsbeplantningen.

Førstegangstiltag for alle attraktioner:

Renovering af Udsigtspunktet og Hovedadgangen hænger tæt sammen med renovering af stier. Knudepunkt med formidlingspavillon og p-plads kan etableres som beskrevet ovenfor. Der kan være mulighed for at søge fondsmidler til en ny formidlingspavillon, der kan blive et nyt smukt og velindpasset arkitektonisk element i parken.

Fremtidig pleje:

Plejes ifølge kommunens kvalitetsstandarter.

Adgange

Møllebakken har adgange fra alle de omkringliggende gader. Indbydende og trygge adgangsforhold betyder meget for parkens brug. Møllebakketrappen samt trapperne fra hovedadgangen til midten af parken trænger til hel eller delvis renovering, mens trappen fra Valentin Jensensvej trænger til en total omlægning og evt. supplerende med gelænder.

Ved adgang fra Nørre Allé/Lerchenfeldvej findes en lille trappe på to trin. Denne trappe kan omlægges til en rampe for at give bedre adgang for handicappede.

T.v.: Trappen ved amfiteatret er i rimelig stand, kun med en sætning i vestsiden, ca. 1m fra vangen.

T.h.: Trappen mod Valentin Jensensvej - mange trinforanter har lagt sig ned, trappen er usikker at færdes på.

Status for den udførte pleje i Plejeplan 2016-21: Adgangsveje var ikke beskrevet

Førstegangstiltag:

Renovering af adgange bør ske efterhånden som der kan findes økonomi til dette. Ved renovering skal det overvejes, om trin som er udført med 'skærve-mosaik' skal omlægges til f.eks. chaussesten for at forbedre gangkomforten og nedsætte vedligeholdelsen. Trappen fra vejen Møllebakken mod Amfiteatret har smalle og lave trin. Hvis en totalrenovering af trappen vælges, bør nyt forhold mellem højde og trinflade følge 'trappeformlen' for at sikre en god gangkomfort.

Fremtidig pleje:

Plejes ifølge kommunens kvalitetsstandarter.

Kampestensmuren langs Møllebakken

Langs vejen Møllebakken er parken afgrænset af en høj og markant kampestensmur, som er flittigt portrætteret på ældre malerier. Selvsåede træer og buske har i mange år fået lov at brede sig helt ud til muren og har sammen med trykket fra jord og vand bidraget til at muren har ødelagte fuger og flere steder er ved at få overbalance ud over vejen.

Lille Møllestræde (nu Møllebakken), maleri af Johannes Lembcke, ca. 1941, privat eje.

Status for den udførte pleje: muren var ikke beskrevet i *Plejeplan 2016-21*.

Førstegangstiltag:

Træer og buske fjernes i 1-2m afstand fra muren. Træer i større afstand kan fjernes hvis det vurderes, at de er med til at true murens stabilitet.

Murens tilstand gennemgås af en ekspert i kampestensmure og akutte reparationer iværksættes. Hvis hensyn til sikkerhed betinger en totalrenovering, bør muren renoveres og gensættes i kampesten.

Fremtidig pleje: Løbende tilsyn og fugning.

Pleje af grønne elementer og delområder

Terræn og beplantning danner tilsammen forskellige rum i parken, som er markeret på figur 3. I det følgende gennemgås detaljer om de enkelte delområder med plejeanvisninger og evt. forslag til nye tiltag.

Delområder

1 HOVEDINDGANG

Parkkarakter 2.1- 2.9

- 2.1 Højderyggen
- 2.2 Hulvej
- 2.3 Vandtårnets parkområde
- 2.4 Det centrale parkområde
- 2.5 Lunden
- 2.6 Sydvesthjørnet
- 2.7 Nordvesthjørnet
- 2.8 Sydøsthjørnet
- 2.9 Østkanten
- 2.14 Sydvest kant
- 2.15 Vandtårns lund

Skråninger med krat/ urter 2.10 - 13

- 2.10 Møllepynnten
- 2.11 Sydvendt skråning I
- 2.12 Sydvendt skråning II
- 2.13 Sydvendt skråning III

Indre rum i parken 2.16–2.21

- 2.16 Møllepladsen
- 2.17 Hullet
- 2.18 Picnicslysningen
- 2.19 Udsigtsområde
- 2.20 Rebslagerslugten
- 2.21 Amfiteater/Gryden

SKOVEN

- 3.1 Ankomstområde fra Nørre Allé
- 3.2 Højskoven
- 3.3 Lysningen
- 3.4 Lysskoven

CIRKUSPLÆNEN

- 4.1 Den høje plæne
- 4.2 Terrassen
- 5 TENNISOMRÅDET
- 6 PRIVAT BOLIG

Buskplantninger

De fleste buskplantninger på Møllebakken er gamle og dårligt vedligeholdte. Buskbeplantningerne er med til at dele parken i mindre områder, give læ om opholdspladser samt blomster, bær og redemuligheder til småfugle. Buskbeplantninger har en begrænset levetid og kan være svære at renovere uden en total genplantning. Mange steder vokser der skud fra selvsåede træer, snebær og andet ukrudt mellem buskene som bedst kommes til livs ved at lægge arealet i græs i en periode. Buskplantninger er derfor et dynamisk element som ved fornyelse kan flytte lidt rundt i parken. Buskbeplantninger bør etableres i afrundede landskabelige figurer frem for lige linjer.

Status: Ifølge plejeplan 2016-2021 skulle alle skud af træer og andet ukrudt i buskadserne fjernes og der indplantes nye buske, hvor den oprindelige beplantning er forsvundet helt. Det har vist sig svært i praksis at komme den megen opvækst af blandt andet brombær og ahorn til livs i busketterne. Der er i stedet opstartet en fornyelse af beplantningerne ved total omlægning. To større beplantninger i østsiden af område 3.1 samt i område 2.7 er omlagt.

Førstegangstiltag: skud af træer og andet ukrudt i buskadserne fjernes. Ved større udfald af buske eller megen opvækst, må beplantningen sløjfes eller omlægges fuldstændig.

Buske der kan anvendes til fornyelse skal være robuste og velegnede til det lokale klima og jordbundsforhold. Det kan f.eks. være: Syren, fjeldribs, snebær, dronningebusk, uægte jasmin, forsytia, liguster, alm. benved, Hasselbusk, Alm. hæg, tjørn, kirsebær kornel, buskroser, kvalkved og sargents æble.

Fremtidig pleje: Plejes iflg. kommunens kvalitetsstandarter.

Solitære træer

De solitære træer i parken står typisk på kanten mellem de åbne rum og de tætte beplantninger. Der vil være behov for løbende supplering og udskiftning af solitærtræer pga. sygdom, ælde eller for at give plads til andre fuldkronede træer. Der kan evt. vælges nye solitære træer af særlige arter af både nåle- og løvtræer, der kan bidrage til variationen i parken. Det vil falde i tråd med historien i denne form for lystparker. Grupper/lunde af samme træart kan være med til at give en kraftigere karakter og ro i parken, som det ses ved de østrigske fyr på sydvestvendt skråning 2.12.

Under hensyntagen til ønskede udsigter og indsigter samt hvor der ønskes åbne rum, kan nye solitære træer indplantes langs de åbne rums kanter hvor det er muligt. Nye træer skal plantes i ordentlig størrelse med opbindingsstokke. Mindst størrelse 12-14 cm i stammeomkreds.

Status: Der er indplantet nye egetræer i område 2.1 og 2.20, hvidtjørn på mølleskrænten i område 2.10, tjørn i område 4.1 samt en valnød i område 3.1.

Fremtidig pleje: Vanris på solitære træer fjernes 1-2 gange årligt. Træer gennemgås for farlige grene og sygdomme hvert 3. år. Fjernes solitære træer pga. sygdom eller sikkerhed, skal de erstattes.

Hvor det er muligt efterlades træruiner og ved under hensyntagen til pågældende områdes helhedsindtryk og almindelig sikkerhed.

De sydvendte skrænter

På de sydvendte skrænter (2.11-2.13 samt del af 2.20, og 'vejskrænter' i 2.2 og 2.3) er fundet en del interessant, primært forårsblomstrende, urteflora som hulrodet lærkespore og finger-lærkespore, vild tulipan, italiensk scilla, vorterod, ramsløg, cikorie, katost og døvnælde.

Plejen af de sydvendte skrænter er derfor ændret fra den 1. plejeplan fra at være 'brugsplæne' og 'krat' til at være 'overdrevsvegetation' bestående af en urtebund/langt græs med spredte træer og mindre grupper af buske. Næsten alle skrænterne er så stejle af det er vanskeligt at færdes på dem både med maskiner og til fods, hvorfor vedligeholdelsen er forholdsvis besværlig.

I område 2.11 er der en lille ekstra forhøjning på skrænten der er gemt i det tætte krat, hvor der ses rester af en udsigtsbænk.

Flere skrænter eller ekstensive områder i parken kan have potentiale for at udvikle en fin urteflora hvis de plejes som lysåbne overdrev med få buske og træer og græsplejen nedsættes til slåning 1-2 gang om året (f.eks. 2.9, 2.10, 3.4).

Status: som beskrevet i plejeplan 2016-2021 er opvækst af træer og buske på skrænterne ryddet. Udvalgte sunde træer bevaret og opstammet for at give udsigt, samt alle fyrretræer bevaret. Opvæksten gror dog kraftigt til og der er behov for at fortsætte dette indgreb kontinuerligt.

Plantning af en bræmme af syrenbuske for foden af skrænten i område 2.11 og 2.12, så indsigten til naboejendommene langs Bryggervænget skærmes, samt etablering af egnede lave buske langs skræntingstop ved udsigtsplads og omkring picnicplads, har ikke kunnet indeholdes i driftsbudgettet.

Førstegangstiltag: Der kan plantes lave buske langs toppen af skrænten ved udsigtspladserne, så de danner en brystning/værn foran den stejle skrænt. Der kan plantes buske for foden af skrænten i område 2.11 og 2.12, så indsigten til vej og naboejendommene langs Bryggervænget skærmes af.

Nye potentielle overdrevsområder kan skabes ved at lade krat eller græsbevoksede skrænter overgå til samme pleje som de sydvendte skrænter. Der kan være behov for at lægge tidligere krat-arealer ud i græs der klippes oftere i en årrække for at bekæmpe gammel vedopvækst.

Fremtidig pleje: buske og træer begrænses på skrænterne ved en årlig buskrydning i slutningen af september/start oktober. Krat kan også bekæmpes ved opgravning eller pensling. Træerne må ikke genere udsigten fra udsigtspladsen. Alle fyrretræer bevares. Opvækst af øvrige selvsåede træer udtynnes, opstammes eller fjernes for at fastholde udsigt og den lysåbne skrænt. Beplantningen omkring Picniclysningen (2.18) bevares således at kanten/"skovbrynet" omkring lysningen er lukket af beplantning. Der kan plantes syrener eller andre landskabelige, blomstrende buske i kanten hvor der er åbninger.

På vejskrænterne slås græs i slutningen af maj samt juli-september for at dæmpe græsvækst. Der slås uden om urter så som katost.

Plateauet

Områderne 2.1-2.9 fremstår med parkkarakter med græs under solitære store træer. Rummene afgrænses af buskads der enten står i grænsen til den omkringliggende by eller adskiller områderne fra andre delområder i

parken. Fra flere steder er der særlige sigtelinjer og udsigter- især mod syd hvor områderne grænser op til den stejle sydvendte skråning og mod øst.

Områderne Højderyggen (2.1), Vandtårnets parkområde (2.3), Det centrale parkområde (2.4) og Lunden (2.5) er nogle af de mest centrale for oplevelsen af Mølleparken som lystpark. De fremstår med store åbne flader af græs under store solitære træer på det svagt skrånende plateau.

Fra den øverste del af vandtårnets parkområde er der udsigt mellem de solitære træer mod syd over fjorden. Ser man mod nord er Vandtårnets parkområde domineret af vandtårnet på toppen af bakken. Dominerende er også den private bolig med tilhørende plæne som danner den nordlige grænse til delområdet. Det kunne ønskes at boligen vha. beplantning får en mindre påtrængende rolle i parkrummet og giver plads til vandtårnet som karaktergivende for området.

Status: udtynding er udført i lunden område 2.5, og træopvækst i busketter løbende fjernet, som beskrevet i plejeplan 2016-2021. En stor beplantning i område 2.7 er genplantet. Der er ikke anlagt legeplads.

Buskbeplantninger omkring sidde- og opholdspladser i område 2.1, 2.2, 2.4 og 2.5 er i nogen udstrækning fjernet, men genplantning har ikke kunnet rummes i driftsbudgettet.

Førstegangstiltag: Buskbeplantninger skal fornys, herunder de buskplantninger der danner ryg for siddepladser.

Der tyndes løbende ud i lundens bøgetræer, således at blivende træer får mulighed for at udvikle deres kroner harmonisk.

Fremtidig pleje: Plejes iflg. kommunens kvalitetsstandarter.

Sydøsthjørnet (2.8), Møllepynten (2.10) og Møllepladsen (2.16)

Sydøsthjørnet er domineret af vejen, Møllebakken, der fører ind i parken flankeret af en række unge lindetræer. Træerne er med til at skabe en vis afstand til den 3 etagers boligblok der ellers grænser lige op til parken.

Træerne og boligblokken begrænser udsigten mod syd. En buskbeplantning mod syd er med til at sløre den påtrængende boligblok. Buskene er gennemvoksede med uønsket opvækst og bør afløses af et eller flere nye busketter mod vejen.

I det sydøstlige hjørne af parken udgør 'møllepynten' et markant element i parken. Det gamle krat på pynten er ryddet men skyder kraftigt fra roden. Der er plantet grupper af tjørn ind på skråningerne. Beplantningen skærmer for udsynet til en tre etagers boligblok der grænser op til parken og giver læ til Møllepladsen (2.16). Beplantningen er forvokset og kan gøres mere spændende ved at gøre den mere varieret.

Status: ifølge plejeplan 2016-2021 skulle beplantningen på Møllepynten fornys og gøres mere varieret gennem successiv nedskæring og variation af beplantningens alder. Beplantningen er skåret ned og der er indplantet tjørn. Det nedskårne krat giver tæt opvækst af planter som mirabel og ahorn men også med tidligere karakterplanter på Møllebakken, guldregn, syren, robinia m.fl. Ny beplantning omkring Møllepladsen har afventet vurdering af, om den naturligt opvoksede beplantning kan overtage denne rolle. Den naturlige beplantning udfylder ikke rollen som afgrænsning mod Møllepladsen eller skjul af boligblokken tilfredsstillende.

Førstegangstiltag: Det er vigtigt at beplantningen fortsat giver læ til Møllepladsen og dækker for den 3 etagers bygning bagved. De grønne rammer mod boligblokken suppleres med nye busketter og/eller flere træer. Der holdes en udsigtskile fra Møllepladsen mod vandtårnet samt mod syd-vest over byen. Der plantes en tæt ring af

buske (f.eks. buskroser) på den øverste kant af skråningen, der kan fungere som en brystning/værn ved ophold på Møllepladsen. – Se desuden 'Rammer'.

Fremtidig pleje: Krattet på møllepynten skæres ned med ca. 5 års mellemrum bortset fra de udvalgte træer der får lov at vokse. Beplantningen på kanten af skråningen holdes i brystningshøjde over Møllepladsens terræn. Alternativt kan skråningerne udvikles til overdrevsbeplantning med en bund af urteflor.

Østkanten (2.9) og Vandtårns lund (2.15)

Området ved vandtårnet er karakteriseret ved store træer i græs. Området er afgrænset af en stensætning mod øst. En af stierne løber oven for stensætningen og herfra er der en fin udsigt mod landskabet i øst. En smal trampesti fører ind til det bagvedliggende klubhus ved tennisområdet (5). I fortsættelse af stensætningen ligger tennisbanerne, hvis trådhegn er delvist skjult bag hæk og buskplantning. Øst for stensætningen fortsætter karakteren med græs og fritstående træer ned ad skråningen til Valentin Jensens vej. Østkanten rummer fine udsigter over tagene på det tilstødende villakvarter til landskabet mod øst. Områdets grænse mod vejen, er delvist markeret af en hæk.

Vejen Møllebakken fører ud af parken gennem delområdet og kobler sig til Valentin Jensens Vej.

Status: som angivet i plejeplan 2016-2021 er underopvæksten i størstedelen af området omkring vandtårnet ryddet og området plejes nu som langt græs. Ændringen har givet en stor opvækst af vild løg, som også findes på Røsnæs.

Hækken langs trappen til Valentin Jensens Vej er fornyet og der er plantet to træer ved indkørslen til Møllebakken. Der er fældet flere træer i området, blandt andet ahorn, og træer, som ikke vurderedes at have kvalitet som solitärtræer. Genplantning nord for vandtårnet og mod Valentin Jensensvej er endnu ikke foretaget. Pleje af stensætningen med fjernelse af opvækst er påbegyndt og skal fortsættes kontinuerligt. Påtænkt plantning af hæk langs stensætning bør ændres til fritvoksende buske omkring siddepladser for at styrke parkens landskabelige udtryk i dette område.

Førstegangstiltag: Adgangsvejen fra Valentin Jensens Vej gøres præsentabel med plantning af flere fritstående træer. Eventuelt en lille lund, som kan nedtone synet af tennisbanernes hegn. Der bør plantes flere nye solitære træer i græsset langs østkanten mod Valentin Jensens vej eller evt. en frugtlund for at give en ny oplevelse i parken.

Den nye hæk ud mod Valentin Jensens Vej lades vokse op til ca. 1 meter i højden for at skærme ud til vejen mens udsigten over byen mod øst stadig bevares. Hækken kan videreføres ned til hjørnet hvor Møllebakken fører ind i parken og fortsættes på den anden side af indkørslen rundt om containerpladsen frem til naboskellet.

Ved vandtårnet etableres nye buske omkring siddepladsen ved stensætningen. Syrenbevoksningen nord for vandtårnet bevares og der suppleres med nye syrenbuske i en bræmme langs grænsen til tennisområdet. Stensætningen holdes fri for opvækst og rettes op hvor det er nødvendigt. Der arbejdes mod at indpasse et par nye solitärtræer i det smalle område mellem tennisbane, vandtårn og privat ejendom.

Fremtidig pleje: Hækkene klippes 1 gang årligt. Stensætning holdes fri for opvækst.

Se desuden generel pleje.

Picniclysningen (2.18)

Picniclysningen er et afskærmet græsareal på den sydvendte skråning. En sti fører igennem arealet. Fra den nederste del af det åbne areal er der adgang til en lille forhøjning i terrænet, hvor der tidligere stod en udsigtsbænk.

Status: som angivet i plejeplan 2016-2021 er adgang til den lille udsigtspost i bunden af lysningen reetableret og området plejes som eng med langt græs. Der har ikke været slået særlige stier i det lange græs. Meget buskbeplantning i området er udlevet.

Førstegangstiltag: Området plejes som eng med langt græs. I græsset slås stier og mindre pladser der kan fungere som små "picnicpladser" i det høje græs. Beplantningen omkring lysningen reetableres med blomstrende buske og enkelte træer.

Fremtidig pleje: Plejes iflg. kommunens kvalitetsstandarter.

Rebslagerslugten (2.20)

Status: som angivet i plejeplan 2016-2021 er alt krat, slyngplanter og opvækst ryddet og de store træer bevaret. Der er indplantet spredte egetræer på skrænterne. Øvrige plejeforslag overføres til plejeplan for 2021-26.

Førstegangstiltag: Det foreslås at tilplante skråningerne under træerne med grupper af Rododendron. Derved ville stedet bidrage med en helt anden form for naturoplevelse end den resterende park byder på. De eksisterende græsstier bevares. Det foreslås at opsætte en bænk i bunden af slugten. Bænken placeres så den ikke generer funktionen som kælkebakke. Der er mulighed for at indpasse leg – gerne med reb som tema.

Fremtidig pleje: skråningerne friholdes for uønsket opvækst ved 1 årlig buskrydning.

Fredsskoven (3)

Ankomstområde fra Nørre Allé (3.1)

Adgangen til Møllebakken fra Nørre Allé fører ad to trappetrin og en sti forbi et lille skrånende, trekantet græsareal, inden man kommer ind i skoven. Grænsen til vejen dannes af en stenmur og en hæk. Beplantningen mod øst er fornyet i 2018. Græsset fremstår forholdsvis velplejet som brugsplæne. Området fremstår en smule kedeligt.

Status for plejeplan 2016-2021: randbeplantningen mod højskoven er skåret ned, så der er opnået indkik fra vejen. Beplantning mod bebyggelsen mod øst samt hækken mod Møllestræde er fornyet. Der er plantet en solitær valnød. Parkrummet opleves fortsat ret tomt. Der er plads til nye elementer.

Førstegangstiltag: arealet kan piftes op for at skabes en mere indbydende adgang til Møllebakken fra Nørre Alle. Skoven kan trækkes længere ud mod gaderummet ved at supplere med en lundbeplantning langs skovkanten. Man kan evt. plante et par grupper af blomstrende træer i arealet / solitære træer og evt. nogle grupper af blomstrende buske langs kanten.

Fremtidig pleje: Se generel pleje. Randbevoksningen ind til højskoven holdes nede 1-2 gange årligt, så der er indkik i skoven.

Højskoven (3.2), Lysningen (3.3) og Lysskoven (3.4)

Højskoven består af store bøgetræer flere steder med tæt undervækst. På et højdepunkt i den vestligste del af Bøgeskoven er der en fin udsigt til Vor Frue Kirke. I den vestlige del af skoven ligger en græsbevokset lysning. I randbevoksning og kanten er der store træer så som kastanje, valnød og kirsebær. Ydermere står der i randen bemærkelsesværdige træer af bøg og avnbøg som har en særpræget vækst, og kronen er blevet sprængt af fire bøgetræer inde i bevoksningen for at skabe lysbrønde og dødt ved. I skovstykkets syd-vestlige kant ved lysskoven, er registreret gul og hvid anemone samt skov-forglemmigej. Der skal søges en balance så skoven ikke bliver hverken for lys eller mørk til skovbundsarter.

Skoven ønskes over tid udviklet til en mere naturskovslignende og fler-aldrende skov af primært bøg, men også med indhold af andre danske træarter, underskov og skovbund.

Status for plejeplan 2016-2021: 5 bøgetræer er fældet ved sprængning, så stammerne står kroneløse tilbage til insekter og hulerugende fugle. Dette har givet god mulighed for ny opvækst af primært bøg og ahorn og derved påbegyndelse af en fleraldrende skov. Der fjernes løbende opvækst af ahorn. Der er udtyndet i randbevoksningen omkring lysningen, så der er kommet mere lys til avnbøgen som er udpeget som evighedstræ og rabarberpoppel samt gennemkig mod Møllestræde og Vor Frue kirkegård. Udsigtsbænk mod Vor Frue kirke er genetableret.

Førstegangstiltag: I den kommende plejeplanperiode udføres udelukkende fældning af ahorn, eventuelle risikotræer, samt udtynding omkring evighedstræet og rabarberpoplen således, at effekten af allerede udførte tiltag i første plejeplanperiode kan iagttages. Den sydlige del af lysningen og i randen mod Møllestræde indplantes eg og ask.

I 'lysskoven' kan indplantes flere træer på en måde så gennemsligt bevares, men skovbundsarter der ynder let skygge styrkes.

Fremtidig pleje: Ahorn holdes nede. Farlige træer fældes i ca. 3m højde så stammerne bevares til spætter og insekter eller efterlades i skovbunden. Udsigten fra siddepladser skal sikres ved at skære den opvækst ned, der kan komme til at genere for udsigten.

Cirkusplænen (4)

Status for plejeplan 2016-2021: Rønnetræer med dårlig vækst ved 90gr-svinget er fældet og erstattet med glansbladet tjørn. Det levende hegn i områdets nordlige skelgrænse er ikke fornyet – se 'Rammer'.

Tennisområdet (5)

Den ydre grænse til tennisområdet består af en hækplantning mod nord. Den vestlige grænse består af fritvoksende buske der skjuler den lille vold de står på. Den sydlige grænse mod vandtårnet og den private bolig består af en vold/skråning. Ved vandtårnet er den bevokset med buske, hovedsageligt syren og beklædt med græs mod den private bolig.

Status for plejeplan 2016-2021: Beplantningen langs den nordlige sider af tennisbanerne er fornyet, langs den østlige side er store takbuske bevaret. Beplantningen langs nordsiden er ændret fra levende hegn til bøggehæk, på grund af stedvis trang plads og hensyn til hegnets vedligehold. Hækken skjuler kun i ringe grad

tennisbanernes hegn mod den landskabelige park. Syrenbuskene mod vandtårnet i den sydlige grænse er ikke suppleret, da det er svært at plante i det tilbageværende buskads, sten og stubbe.

Førstegangstiltag: Syrenbuskene mod vandtårnet i den sydlige grænse suppleres (se område 2.15).

Beplantningen langs de nordlige og østlige sider af tennisbanerne fornys. Hvor der er plads etableres en beplantning af fritvoksende blomstrende buske i forskellige arter, der kan nedtone tennisanlæggets hegn og rette linjer. Der etableres en p-plads i den vestlige randbeplantning til erstatning for den nedlagte p-plads ved toiletbygningen (se 3. Udflugtsmål - Knudepunkt med formidling).

Fremtidig pleje: Se generel pleje

Privat bolig (6)

Den private bolig ligger i tilknytning til parkens trafikale knudepunkt. For en uvidende gæst i parken, kan det være svært at finde ud af, hvor man må færdes da boligens græsplæne kun adskiller sig fra de øvrige åbne parkområder med en kantsten langs vejen.

Det foreslås at grænsen markeres mere tydeligt for at forhindre at gæster uvidende krænker privatlivets fred. Dermed kan man undgå eventuelle ubehagelige situationer både for parkgæster og beboere i huset.

Man kan f.eks. plante en lav hæk ind mod haven og/eller grupper af buske der kan skærme for indblik til boligen og samtidig rette opmærksomheden mod vandtårnet ved siden af.

Oversigt over standardpleje

Plejen beskrevet i hovedtræk for elementer, august 2021.

D1 = Fuldkronet træ, D2 = Trægrupper, D3 = Allétræer - beskæring udføres i overensstemmelse med arternes form og helhedsvirkning. Træerne skal være i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, grene der generer færdslen beskæres. Vanris på stamme fjernes.

I27 = trådflethejn, I37 = amfiteater, I20 = trapper

H4 = Løse belægninger, naturstier – græs slås 2x årligt. Huller, ujævnheder og sporkøring repareres

G1 = Faste belægninger, veje – renhold og renovering udføres efter behov

G2 = Faste belægninger, pladser – renhold og renovering udføres efter behov

G3 = Faste belægninger, stier – renhold og renovering udføres efter behov

G4 = Faste belægninger, fortove – renhold og renovering udføres efter behov

E1 = Pur – klipning af planternes top og sider og fjernelse af opvækst af vedplanter 1 gang årligt.

E2 = Hæk – klippes i form og vedplanter fjernes 1x årligt. Ukrudt max. 15% og max 15cm

D5 = Skov - Skovene i Kalundborg Kommune er kulturskove, hvor de rekreative værdier, naturværdier og kulturværdier prioriteres højt. Træerne langs veje og stier skal være i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand. Der udføres fritrumsbeskæring mod stier samt løbende udtynding, når dette skønnes formålstjenligt.

C4 = Busket – beskæring udføres i overensstemmelse med arternes form, ukrudt max. 15% og max 50cm

C5 = Krat – uønsket opvækst af vedplanter fjernes, grene der generer færdslen fjernes

A2 = Græsflade - græsset må ikke være højere end 15 cm

A3 = Fældegræs - græsset må ikke være højere end 30 cm

A4 = Naturgræs - slås 1 gang årligt

Oversigt over plejetiltag

Nedenfor listes oversigt over forslag til tiltag på Møllebakken. Nogle af tiltagene kan foretages af kommunen over en årerække i forbindelse med den almindelige pleje, men andre kræver større økonomiske ressourcer. Det kan i den forbindelse overvejes at søge forskellige fonde om tilskud til fornyelse af parken som helhed eller til dele af parken.

Elementer der kan afholdes indenfor det ordinære driftsbudget

- Etablering af formidlingsområde i eksisterende skur ved toiletbygningen med informationer om parkens historie, oversigtskort og aktiviteter i parken. Etablering af lille p-plads ved formidlingsområdet.
- Løbende reovering af parkens grønne rammer
- Løbende reovering af busketter, indplantning af solitærtræer og anden beplantning

Elementer der ikke kan afholdes indenfor det ordinære driftsbudget

- Stierne trænger generelt til fornyelse. Det foreslås at alle ikke nyrenoverede asfaltstier reoveres.
- Hovedindgangen skal gentænkes således at området fremstår indbydende og leder besøgende videre op i parkområdet. Renovering indeholder beplantning, belysning, bænke og belægninger, og udformningen skal være forenelig med områdets historie, karakter og de fremtidige plejeresressourcer.
- Renovering af belysning
- Inventaret, dvs. bænke, bordebænkesæt og skraldespande i parken skal suppleres/fornys
- Renovering af Møllebakketrappen og øvrige trappeanlæg
- Evt. reovering af kampestensmur langs Møllebakken
- Evt. etablering af ny formidlingspavillon
- Evt. etablering af legeelementer